

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata
CXXXV. évfolyam 6. szám
(június)

Főszerkesztő
PÁPAI GÁBOR

A szerkesztőbizottság elnöke:
DR. SZIKRA DEZSŐ

A Szerkesztőbizottság tagjai: dr. Bartha Dénes, Bartha Pál, dr. Bondor Antal, Dévai Péter, Gencsi Zoltán, dr. Járasi Lőrinc, dr. Király Pál, Oláh Tibor, Pintér Ottó, Répászky Miklós, dr. Somogyi Zoltán, Szakács László, Tóth Miklós.

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
Telefon/fax: 201-7737
Mobil: 06-30-97-15-255
Internet: <http://larix.cfe.hu/oe>

Kiadó:
Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó:
KÁLDY JÓZSEF

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest
Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2000. május 31.

ISSN: 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta. A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosak a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. A szerkesztőség fenntartja magának a szerkesztés jogát. Honoráriumot – megegyezéssel – csak felkért írásoért, a fotóért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

Címképünk: Pápai Gábor felvétele

Árvizi segítség erdészekről
(Képriportunk a 175. oldalon)

Tartalom

Ormos Balázs: Szakmánk, a faipar sorsáról van szó 161

Dr. Szász Tibor: Barátossy Gábor tájékoztatója a Seniorok Tanácsában 162

Dr. Rédei Károly: Az ültetési hálózat hatása az akácfiatalosok faállomány-szerkezetére és fatermésére 165

Az MTA Erdészeti Bizottság nyilvános ülése 168

Török András: Égtájorientált, erdőtüpus-érzékeny természetes erdőfelújítási rendszer 170

Dr. Szabó Ilona: A barkócaberkenye kórokozói 172

Tátrai Gábor: Természetvédelem és/vagy erdőgazdálkodás 173

Leipold Árpád:
A vadaskertekről másképpen 176

id. Dr. Páll Miklós:
Halaszthatatlan a nemzeti erdőstratégia kidolgozása 177

Széll Andrea és Vityi Andrea:
A környezetmérnök-képzésről 180

Pilismaróti jelölőverseny – 2000 186

Könyvismertetés 188

Schalkbáz Lipót: Élményeim a nemzeti vállalatok megalakulásakor 189

Egyesületi hírek 190

A lapot
Magyarország legnagyobb médiafigyelője, az

» **OBSERVER** «

OBSERVER BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.
1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

Szakmánk, a faipar sorsáról van szó

**Interjú dr. Boronkai Lászlóval, a Nyugat-Magyarországi Egyetem
Faipari Mérnöki Karának dékánjával**

– A privatizáció erősen érintette a faipart, a nagyvállalatok forráshiányosak lettek, gyakorlatilag széthullott a faipar, saját tőke nem volt a fejlesztéshez, szakmaidegen emberek kerültek az ágazatba, kiárúsításra kerültek a rosszul menő üzemek, a vevők pedig nem érzik magukat faiparosoknak. Van éppen elég feladat, munkálkodunk a szakma ismételt összefogásán – kezdi mondandóját dr. Boronkai László, a kar dékánja. – Nehéz az összefogás megindítása, a FATE nehézségekkel küzd, a régi vágányt próbálják meglovagolni, előadásokra, beszélgetésekre nehéz már összehozni embereket. A magántulajdonos a saját feje után megy, maga dönt fontos fejlesztési kérdésekben, a konkurencia miatt eltitkolja az információit mások elől. Az üzemméret elaprózódott, a faiparban 1500 db nyilvántartott vállalkozás van, 50 000 embert foglalkoztatnak, ezenkívül működik a fekete-gazdaság, udvarokon, pincékben folyik a termelés, a piac nagy részét elviszik. Belenyugodnunk azonban nem lehet.

– *Felvetődik a kérdés, vajon helyén van-e a fafeldolgozás szabályozása?*

– Főhatósági besorolással küzdünk, statisztikailag is feldarabolják a területet: bútort, épületasztalosipart, fafeldolgozást stb. Az Erdészeti Hivatallal tárgyalunk, ígéretünk van, hogy megpróbálják visszaemlíteni az elsődleges fafeldolgozást az erdészeti ágazatba, hogy a tevékenységi listába betetik a fafeldolgozást. A Gazdasági Minisztériumban rosszabb a helyzet, nem tudják hova tenni a faipart. Reméljük, valamelyik minisztérium rendezi a helyzetet. A civil szervezetekre is támaszkodva próbáljuk a kérdést mihamarabb megoldani.

– *Ilyen viszonyok mellett milyen a kar és a vállalkozások kapcsolata, amely a korábbiakban komoly támaszt jelentett a képzés segítésében?*

– Az Egyetem és a széthullott cégek között szakadék keletkezett. A kis cégek nem vállalták fel a kutatási feladatok finanszírozását, a tervezési feladatok is csökkentek. A nagy cégeknél a túlélés volt a legfőbb szempont. A tudományos háttér és a tervezést sem igényelték.

Pályázatok benyújtására az FVM Erdészeti Hivatalán keresztül volt koráb-

ban lehetőség, azonban mostanra kizsorzultunk a pályázatokból. A Gazdasági Minisztérium kiírása túl általános, ott minimális a támogatási lehetőség.

– *Említette, hogy a problémák megoldásában támaszkodnak a faiparban működő civil szervezetekre. Az erdőgazdálkodás és a faipar egymásra épülése kapcsán számítanak-e az Országos Erdészeti Egyesülettel való együttműködés lehetőségére?*

– Az erdőgazdálkodást egy jól működő elsődleges fafeldolgozás támogathatja, ezért elemi érdeke az erdőgazdálkodóknak az elsődleges fafeldolgozás fejlesztése. Közös feladat az egyetemi faipari kutatás megalapozásának szorgalmazása, miután a Faipari Kutató Intézet megszűnt. Együttes megmozdulások tartásával, egymás rendezvényein való megjelenéssel, erősítve ezzel is a társszakmát, tudjuk közös céljainkat megvalósítani, melyben az OEE-vel való együttműködés nélkülözhetetlen.

– *Az EU-csatlakozás egyre közelebbnek tűnik, hogyan érintheti a hazai faipart?*

– Az EU-ban a faipar több fejezetben is megjelenik, míg itthon keressük a helyünket. Ez félelmetes jelzés, mert várhatóan jól szervezett faiparral fogunk szembekerülni az EU-ban. A probléma további elodázása tragédiát okozhat. Talán a Bútor Szövetség érzi a legjobban a veszélyt, mert a piachoz a legközelebb ők vannak. Egy komolyabb nagyságú hazai üzemnek meg kell küzdenie a belső feketepiaciakkal és a nyugati konkurenciával is. Úgy érzem,

nem kielégítő a felkészültségünk jelen pillanatban.

A technikai színvonal a külföldi tulajdonlással javult, azonban sokszor a leszerelt géppark került be apportként. Ez gondot jelent. A kisvállalkozások a belső piacra dolgoznak, nem kívánják a komoly fejlesztést. Átfogó előrelépés ezért nem várható. Tőkeinjekcióra lenne szükség a fejlődéshez.

A bútortipar kettős problémája az alacsony technikai szint és a magyar formatervező gárda hiánya, ezért nyugatra nehéz elhelyezni a bútort. Tőlünk nyugatra a bútort divatcikk, melyet gyakran cserélnek. E területen vezetnek az északi országok és az olaszok.

A Bútor Szövetséggel együttműködünk az oktatás területén, hogy mihamarabb pótoljuk a lemaradást. A Faipari Mérnöki Karon terméktervező szakirány, terméktervező szakmérnök-képzést vezetünk be. A belsőépítész és formatervező művészképzés is ezt segíti, erősíteniünk kell azonban a bútortervezők képzését is.

– *Milyen más elképzelések vannak az oktatás területén az egyetemi integráció kapcsán?*

– Az integráció tulajdonképpen az erdészeti és faipari karon már eddig is működött megelőzve az integrációt, eddig is volt át-oktatás, melynek eredményeként a két szakma közeledett egymáshoz, egymás problémáit megismerték. A külső intézményekkel a távolság miatt nehéz megoldani a rész-képzést, legfeljebb oktatócserét lehet megoldani. Valószínű mi sokat nem fogunk profitálni, hiszen a faipar műszaki jellegű képzés, a csatlakozók pedig nem ilyen jellegű oktatást végeznek. A kapcsolódás a tanárképzés területén van, ami eddig is működött. Azonban az oktatás belső átalakítására szükség lesz, és ezt el is várják tőlük. Bevezetjük a négylépcsős oktatási struktúrát, a két-éves akkreditált felsőfokú szakképzést (termelés-szervező menedzser-asszisztens), a hároméves faipari mérnök, az ötéves okleveles faipari mérnök és a doktorképzést, az átjárhatóságot közöttük pedig biztosítjuk. A fejlesztésekben okleveles könnyűipari mérnök-képzés beindítása is szerepel, a papíripari mérnök-képzés beintegrálódásával. Szakírá-

nyai: papíripari, csomagolási, nyomda-, illetve textilipari képzés. Műszaki informatikai szakot szeretnénk indítani elsősorban a soproni ipari park igényei kielégítésére, melyre azonban Burgenlandból is van érdeklődés, így határon átnyúló képzés indítható be. A művész-képzés oldalán is tovább kell lépni, alkalmazott grafika beindítását tervezzük, a magasabb szintű csomagolási technika beindításához.

– *Mekkora a kar súlya az új egyetemen belül?*

– Nem állunk rosszul, 58–60 fős oktatógárdánk van, hallgatói létszámunk 730 fő. Az integrációban paritásos alapon van a képviselet és nem létszamarányosan. Az Ideiglenes Intézeti Tanácsban minden karról a kari vezető, egy vezető oktató és egy hallgató képviseli a területet.

– *A magánerdő-gazdálkodás speciális terület, az innen kikertülő fa feldolgozásával foglalkoznak-e a szakképzésben, illetve a továbbképzésben?*

– A négylépcsős oktatásból az első lépcsőfokot erre indítottuk, a kétéves képzést elsősorban a kisvállalkozók részére szánjuk. Alapvető technológiai ismeretek, fafeldolgozási, faipari alapismeretek kerülnek oktatásra (két-három fős asztalosüzemek indítása, engedélyezési eljárások ismertetése, fa tárolásának módjai, szárítási technológiák stb.), aki akar, tovább tanulhat a főiskolai képzésben.

A kisvállalkozók nem akarnak hosszabb időt tölteni az iskolapadban, ezért döcögve indul ez a képzési forma, de szükség van rá. A vállalkozók körében igényt kell teremteni az oktatásra, erre a kar készen áll. A korszerű CNC gépek kezelésének elsajátítására van igény, erre szervezünk tanfolyamot. A szerszámkarbantartás örök sláger, olyan technikai háttérrel igényel, ami karbantartó központok kialakulását eredményezi, a kisvállalkozók inkább ide viszik karbantartásra szerszámaikat és nem ruháznak be saját üzemrészbe. Fontos kérdés a mérnökök továbbképzése, valamint a mérnökpedagógusok továbbképzése, ami utóbbiaknak kötelező.

Kedvező az oktatásunkra nézve, hogy az MTA Erdészeti Bizottságában faipari albizottság alakult. Az erdésztszadalom érzi, hogy a faipar testvére az erdészetnek, a közös munkálkodásra nagy szükség van. Az erdészekkel való közös fellépés erősítheti az érdekképviseletünket a főhatóságok és a szakma felé is.

Kép és szöveg: **Ormos Balázs**
főtitkár

Barátossy Gábor tájékoztatója a Szeniorok Tanácsában

Barátossy Gábor, az Erdészeti Hivatal elnöke tájékoztatta az ágazat helyzetéről a Szeniorok Tanácsa millenniumi ülésén megjelenteket.

Megtelt az OEE klubterme, amikor *Szász Tibor* elnök üdvözölte a meghívott vendégeket és a Tanács tagjait. Külön is kiemelve Barátossy Gábor FVM-elnök, *Káldy József* OEE-elnök, *Ormos Balázs* OEE-főtitkár, az Erdészeti Lapok Szerkesztő Bizottságának tagjait, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Szeniorok Tanácsa alelnökét, *dr. Pilissy Lajos* okl. kohómérnököt és *Tingli Istvánt*, az MTA Történettudományi Intézet tudományos titkárát. Az ülés levezető elnöke bevezetőként méltatta az ülés jelentőségét. Azért tartotta fontosnak az összejövetelt, mert egyrészt megemlékezünk az államalapítás millenniumáról, másrészt a legautentikusabb szakembertől, az EH elnökétől kapunk tájékoztatást az erdők részbeni privatizációja utáni magyar erdészeti politikáról.

Az első előadást *Tingli István* „Szent István államot teremtő munkája és megmaradásunk a Kárpát-medencében” címmel tartotta. Rámutatott arra, hogy azok a kutatók, így ő is, akik az államalapítás történetével foglalkoznak, hazánk vérzivataros történel-

me miatt korabeli magyarországi krónikások írásaira alig támaszkodhatnak. Csak a szájhagyományok alapján született, későbbi időkben írásba foglalt honi történelmi visszaemlékezésekre építhetnek. Megbízható korabeli, hiteles forrásoknak kell azonban tekinteni a nyugat-európai, így a Német-római Császárság, valamint a római pápaság krónikásainak magyarokra vonatkozó írásait. Ezekből vált ismertté, hogy Szent István felkenése királlyá és a megkoronázás abban az időben elsősorban egyházi tisztségbe-helyezés volt, és olyan kötelezettséget jelentett, hogy a magyarok lakta területeken gondoskodik a nyugati kereszténység elterjesztéséről és püspökségek alapításával kiépíti az egyházi szervezetet. A magyar államiség a koronázással csak később kapcsolódott össze. Az, hogy hazánkban Szent István óta mindig ugyanazzal az egykoronával történt a királyok megkoronázása, egész Európában egyedülálló. A többi királyságban még gyakran ugyanaz a király is élete során több koronát is használt. A magyar államiságnak így vált az elmúlt ezer év alatt a Szent Korona megtartó erejévé és szimbólumává. A magyarság a Szent Korona által megtestesített államhata-

lom folyamatos elismerése által maradhatott meg.

A szakmai előadást *Barátossy Gábor* „Az Erdészeti Hivatal magyar erdészeti politikát meghatározó tevékenysége” címmel tartotta. Szavaiból kicsengett, hogy az erdészet közmegítélése nem tükrözi az erdészet valós jelentőségét és az erdész szakemberek lelkiismeretes, odaadó munkáját. Az új évezred küszöbén elkészített kormányprogram pl. az erdészettel – a környezetvédelmet tárgyaló fejezetben – 10 sort alig meghaladó terjedelemben foglalkozik. A program rámutat a honi erdők kiterjedésbeli és minőségi állapotára. Megtartja az állami szerepvállalást az erdők közhasznú munka keretében történő telepítése terén, ezzel csökkentve a falusi munkanélküliséget. Hatékonyabb igazgatási eszközöket kíván alkalmazni az erdők oltalma érdekében. szükségesnek tartja jelzőrendszer kiépítését és átfogó erdészeti adattár kialakítását. Az erdők, zöldterületek védelmén túl kiemelt feladatnak tekinti új erdők telepítését, a közlekedési útvonalak mellett védősávok kialakítását, a települések zöld területeinek a megővését. Amint látható, a program az erdészettel kapcsolatban nem a gazdálkodást, hanem az igazgatást és a környezetvédelmet helyezi előtérbe. Valójában, mivel az erdők több, mint 40%-a magántulajdonúvá vált, az erdőgazdálkodás nagyon bonyolult, költségérzékeny, jövedelemorientált lett. A napi sajtóban emiatt az erdőgazdálkodást gyakran érik alaptalan támadások. Elhangzanak olyan kijelentések, hogy az erdőt az erdészekről kell óvni. Az erdészek tevékenységét azonban a

tények éppen ellentétesen, pozitívan értékelik. Évente nem termeljük ki a folyónövedéknek csak a felét, az erdőszülségi százalékunk évről évre növekszik. Összességében bizonyítható, hogy az erdőgazdálkodásunk szakszerű és tartamos.

Az EH erdészeti politikát irányító tevékenysége hat fő területre összpontosul:

1. A korábbi központi irányítás helyett az erdőtulajdonosok erdőgazdálkodását helyes mederbe terelő támogatási rendszer kiépítése. Ennek fő pillére az erdőfenntartási járulék rendszer. Ezt a mai viszonyoknak megfelelően korszerűsíteni kell. Ez a munka az EH, az Erdőrendezési Szolgálat, az ERTI és az Egyetem együttműködésével 1999-ben elkezdődött. Ehhez szorosan kapcsolódik az erdészeti igazgatási rendszer és adminisztráció racionalizálása is.

2. Az erdőgazdálkodás műszaki fejlesztése, a fahasznosítás új lehetőségeinek feltárása, a hazai alkalmazás feltételeinek megteremtése.

3. A meglévő erdők, zöldterületek védelme, új erdők telepítése feltételeinek megteremtése. Ezen a téren a 2000. évi költségvetésben már van némi előrelépés. A távlatban az eddigi évi 8 ezer ha-os telepítést 14 ezer ha-ig tervezzük növelni.

4. A magánerdő-gazdálkodás hatékonyabb ellenőrzése feltételrendszerének a megteremtése. A tulajdonviszonyok tisztázása érdekében szükséges intézkedések foganatosítása. Az e téren indult ÁSZ vizsgálat segítése.

5. Az erdészeti igazgatás ésszerűsítése, korszerűsítése. Alkalmassá tétele a

felnövekedett számú magán erdőbirtokok erdőgazdálkodásának ellenőrzésére.

6. A természetvédelem és az erdőgazdálkodás közötti összhang megteremtése. Néhány Eg. Rt. területének 50–60%-a védett terület.

Az előadó az ismertetett feladatok teljesítéséhez kérte az erdész szak egyetemes, aktív segítő munkáját.

Hozzászólások:

Dr. Király Pál: Véleménye szerint tudomásul kell vennünk, hogy az agrárágazaton, de még inkább az egész országon belül az erdőgazdálkodás súlya kicsi. A bajaink egy része ebből adódik. A másik része pedig abból, hogy mivel nem beszélünk a társadalom számára érthetően, nem értenek meg bennünket. Talán ennek tudható be, hogy pl. a természetvédelem terén – ahelyett, hogy mint illetékeseknek, a mi kezünkben lenne az irányítás – állandóan védekezni kényszerülünk.

Dr. S. Nagy László: A kormányprogramon belül az erdőszetre szánt 10 sor nem tükrözi a valóságos értékrendet. Fokozni kell az erdészeti kommunikációt, hogy a döntéshozók tájékozottabbak legyenek a mi sajátosságaink terén is. Az látható, hogy ma mindent a pénz határoz meg. Mivel az ország tájából épül fel, fontos lenne a gazdaságosságot tájanként elkülönítve is elemezni.

Tokodi Mibály: Az előadásból látható, hogy rengeteg feladat előtt állunk. Az eredményesség érdekében célszerű lenne súlyozva az ügyeket, mindig a legfontosabb feladatra, most pl. az erdőtelepítésre kellene koncentrálni.

Káldy József OEE-elnök: Fontos, hogy az EH és az OEE között jó legyen a kapcsolat. Ezen a téren az utóbbi időben örömdetes a fejlődés. Nem osztja a hozzászólásokból kicsengő pesszimizmust. Azzal egyetért, hogy nem mindenki egyformán érti az elmondottakat vagy leírtakat. Azt fontosnak tartja, hogy a kívülről jövő megállapításokra figyeljünk, és kövessünk el mindent, hogy a felvetésekre pozitív választ adjunk. A szakmánk akkor nézhet bizakodva a jövőbe, ha az arra illetékesek összefognak és minden fórum előtt egységesen lépnek fel.

Szász Tibor megköszönte az előadók előadásait és a segítő szándékú hozzászólásokat, majd tájékoztatást adott a májusban esedékes, Püspökladányi ERTI Kísérleti Állomásra és a Somogyi Eg. Rt.-be tervezett szakmai útról.

Dr. Szász Tibor

Páneurópai kezdeményezés az erdők védelméért

Az MTA Agrártudományok Osztálya Erdészeti Bizottsága Páneurópai kezdeményezés az erdők védelmére címen tartotta a IV. Erdészeti Fórum ülését a Magyar Tudományos Akadémián.

A világ természeti erőforrásait gyorsuló ütemben veszélyezteti az egyre kiterjedtebb emberi tevékenység.

A globális környezetromlás csak nemzeti összefogással fékezhető meg. Ez a felismerés vezetett az ENSZ Környezet és Fejlődés (UNCED) konferenciája megszervezéséhez Rio de Janeiróban (1992).

A miniszteri konferencia emblémája

A Páneurópai Miniszteri Kezdeményezés az Európai Erdők Védelmére a Rióban lefektetett alapelvek politikai megvalósítását célozza az erdőgazdálkodás területén.

Az 1998-as lisszaboni határozatukban az európai államok erdőkért felelős miniszterek elkötelezték magukat, hogy támogatják az erdőgazdálkodás tartamosságának fenntartását, így egyebek között

- egységes követelményrendszer kidolgozását a tartamosság érvényesítésére,

- az erdőgazdálkodás szociális és gazdasági jelentőségének társadalmi elismerését,

- az európai államok erdészeti stratégiájának kialakítását,

- a fa mint környezetbarát és megújítható nyersanyag szerepének fenntartását,

- az önkéntes minőségtanúsítási rendszerek bevezetésének segítését.

A konferencia néhány kiemelt téma-terület bemutatása révén kívánja segíteni a szakmai közvélemény tájékoztatását, a páneurópai elvek hazai érvényesülését, hívja fel a figyelmet Mátyás Csaba, az Erdészeti Bizottság elnöke.

Előadások:

Holdampf Gyula elnökhelyettes (FVM EH): A páneurópai miniszteriális együttműködés és a magyar erdészet

Dr. Mészáros Károly rektorhelyettes (NyME EMK): Nemzeti erdőstratégia

Csóka Péter főigazgató (ÁESZ)–*dr. Somogyi Zoltán* (ERTI): Tartamos (fenntartható) erdőgazdálkodás európai követelményei és indikátorai

Dr. Standovár Tibor egyetemi docens (ELTE): Erdei ökoszisztémák biodiverzitásának védelme

Dr. Molnár Sándor intézetigazgató, egyetemi tanár (NyME FMK)–*dr. Führer Ernő* főigazgató (ERTI): Az európai erdészeti minőségtanúsítás lehetőségei

Dr. Kovács Zsolt rektorhelyettes, egyetemi tanár (NyME FMK): A fatermékek versenyképessége az európai piacon

Holdampf Gyula előadását tartja

Dr. Rechnitzer János igazgató (MTA RKK NyTI)–*Kovács Gábor* vezérigazgató (Nyírerdő Rt.): Terület- és vidékfejlesztés, valamint az erdőgazdálkodás összehangolása

Peter Meyer (Koordinációs Iroda vezetője, Bécs): A páneurópai kezdeményezés jövő feladatai

Vizeinket is védjük erdeinkben!

A Víz Világnapja alkalmából az Országos Erdészeti Egyesület Vízgazdálkodási Szakosztályának elnöke az alábbi felhívást intézi minden természetszerető, mező- és erdőgazdaságban dolgozó és jövő-menő emberhez:

„A Víz Világnapja alkalmából – tekintettel gyerekeink, unokáink, ükunokáink és az ő leszármazottai édesvíz-szükségleteire, és tekintettel minden ár- és belvíz veszélyeztette területen lakó embertársunkra – az erdőben járó és dolgozó emberek vegyenek részt a 'Vizeinket is védjük erdeinkben!' mozgalomban. Amelynek lényege, hogy a területeinkre zúduló csapadékvízből minél többet tartsunk vissza. Ne engedjük, hogy ez a megismétlődő áldás, ez az édesvíztömeg gyorsan elhagyva bennünket, sóssá váljon a tengerekben, egyben növelje azok szintjét, amely az általános felmelegedés hatására amúgy is lassan emelkedik és fokozatosan lehetetlenné teszi a tengermellékeken élő milliók létét!”

Sorozat az erdészetről

– Nagyszerű sorozatot indítottak a kiskunsági és csongrádi erdészek a Békés Megyei Hírlapban és a Petőfi Népében. „Amit az erdőtelepítésről tudni kell” sorozatban ismertetik az olvasót az erdészszakma gyakorlati tudnivalóiról. A rövid írásokból képet kaphat az érdeklődő a térség (Bács-Kiskun, Békés, Csongrád megyék) erdészeti viszonyairól, adottságairól és a lehetőségekről. Jó példája ez a kezdeményezés az OEE által meghirdetett kommunikációs teendőknél.

Az ültetési hálózat hatása az akácfiatalosok faállomány-szerkezetére és fatermésére

Bevezetés

Az ültetési hálózat megválasztása a mesterséges erdőfelújítási és erdőtelepítési technológiák egyik kiemelten fontos műveleti eleme. Az ültetési hálózatnak az akácfiatalosok faállomány-szerkezetére és fatermésére gyakorolt hatásáról nagyobb számú szabatos kísérlet hiányában igen kevés megbízható adat áll rendelkezésünkre. A fafaj termesztésfejlesztésével kapcsolatos törekvések egy része a napjaink gyakorlatában leginkább elterjedt 2,4x0,7–0,8 m-es hálózat szűkítését szorgalmazza, más részük viszont a nemes nyárasokéhoz hasonló, tág hálózatú variációkban gondolkodik.

Az ültetési hálózat megválasztásakor mindig mérlegelni kell, hogy a sűrűbb hálózat:

- nagyobb kezdeti bruttó fatérfogatot jelent,
- jobb a törzsek természetes ágfeltisztulása, a faállomány gyorsabban záródik,
- az elgyomosodás veszélye kisebb,
- jobban érvényesülhet a természetes szelekció, de
- kisebb az átlagos átmérő,
- többbe kerül a későbbi erdőművelő munka, és a kitermelt faanyag a kisebb átmérő miatt kevésbé gazdaságosan értékesíthető,

- bizonyos munkaműveletek (pl. talajápolás) nehezebben gépesíthetők.

Ritkább hálózat esetén:

- kisebb lesz a kezdeti bruttó fatermés,
- fokozottabb lesz az ágasodás, a faállomány lassabban záródik,
- nagyobb az elgyomosodás veszélye, de
- nagyobb az átlagos átmérő, és valamivel rövidebb lehet a vágásforduló,
- kevesebb lesz az erdőnevelés költséggráfordítása, és jobban értékesíthető a kitermelt faanyag,
- egyes munkaműveletek jobban gépesíthetők.

Az akác termesztésfejlesztésével összefüggő kutatómunkával kapcsolatban – ahogy azt a bevezetőben már említettük – viszonylag kevés, a fenti terve-

zési szempontokat is figyelembe vevő hálózati kísérlettel rendelkezünk. Ezek egyikének 7 éves kori értékelését mutatjuk be a következőkben, azzal az elsődleges szándékkal, hogy újabb ismereteket nyújtsunk egy nagyon fontos technológiai elemnek, az ültetési hálózat megválasztásának az akácfiatalosok faállomány-szerkezetére gyakorolt hatásáról.

A vizsgálatok helye és módszere

Az ismertetésre kerülő, hosszú távú tudományos vizsgálatokra is alkalmas akác hálózati kísérletet Németkér 87A erdő-részletben (Tengilici homok) létesítettük. Az erdőrészlet termőhely-típusa: erdősztyepp klímában többletvíz-hatástól független humuszos homok, középmező termőréteggel, homok alapkőzetten.

A kísérlet véletlen elrendezésű, egytényezős, a kezelések (ültetési hálózat-variációk) és az ismétlések száma is 3.

A kísérletben alkalmazott alaphálózati variációk a következők voltak:

1. 2,4x1,0 m,
2. 2,4x0,7 m,
3. 1,2x1,0 m.

A vizsgálati eredmények és értékelésük

A 7 éves korban mért főbb faállomány-szerkezeti és fatermelési adatokat a jobb szemléltethetőség érdekében grafikus formában adtuk meg az 1–9. ábrákon. Az ábrák felett számokkal is megadtuk a kezelésátlag-értékeket. Elvégeztük a kezelésenként számított átlagos famagasság (H) és az átlagos mellmagassági átmérő (D_{1,3}) varianciaanalízisét is.

A kezelések átlagok értékelése alapján a következő főbb megállapítások tehetők:

- A ha-onkénti törzsszámalakulást az 1. ábra szemlélteti. Az alaphálózatokhoz viszonyított hiányzó törzsszám megközelítőleg a hálózatsűrűséggel arányos.
- A hálózat nem befolyásolja lényegesen a magassági növekedés alakulá-

sát. P=5%-os szinten nincs szignifikáns differencia a magassági értékek között (2. ábra).

- A mellmagassági átmérő alakulására lényegi hatást gyakorol az ültetési hálózat. P=5%-os szinten szignifikáns különbség van az 1. és 2., valamint az 1. és 3. hálózati variáció között. A növekedés mértékére jobban hat a fácskák sorbani egymástól való távolsága, mint a soroké (3. ábra).

- A ha-onkénti körlapösszeg (G) és az élőfakészlet (V_{elő}) tekintetében a ha-onkénti darabszám (N) hatása csak a legsűrűbb hálózatonál érvényesül. Az 1. és 2. hálózati variáció esetében, ugyanolyan sortáv mellett, a nagyobb tőtáv nagyobb átmérő-növekedést eredményez, melynél a faállományok a kisebb törzsszám ellenére is valamivel nagyobb hektáronkénti körlapösszeget és fatérfogatot hoznak létre (4. és 5. ábra).

- Az összes fatermés (V_{összes}) vizsgálatánál hasonló megállapítások tehetők, mint amit az élőfakészlet esetében tettünk. Az átmérő-növekedésnek a fatérfogatra gyakorolt meghatározó jelentőségénél fogva, a kontrollnak tekintett 1,2x1,0 m-es hálózatonál a hektáronkénti törzsszámot 100%-nak véve, 2,4x1,0 m-es hálózatú fiatalos – 46%-os törzsszámmal – a kontrollkezelés összes fatermésének megközelítőleg 80%-át érte el (6. ábra).

- A növőtér és a mellmagassági átmérőértékek közötti összefüggés szorosságára utal az átlagfa-térfogati értékek hálózati variációkénti alakulása (7. ábra). P=5%-os szinten szignifikáns differenciát találtunk az 1. és 2., illetve az 1. és 3. hálózati variáció között.

- A száradéknak (V_{sz}) az összes faterméshez viszonyított arányát (2,9, 6,9 és 7,2% a sűrűbb hálózatok irányában) a hálózat mellett a fácskák egészségi állapotja is befolyásolta (8. ábra).

- Az összes kezelésben – a hálózattól függően – 8–10 t/ha/év élőnedves súllyal számított föld feletti dendromassza-értéket mértünk (9. ábra).

Következtetések

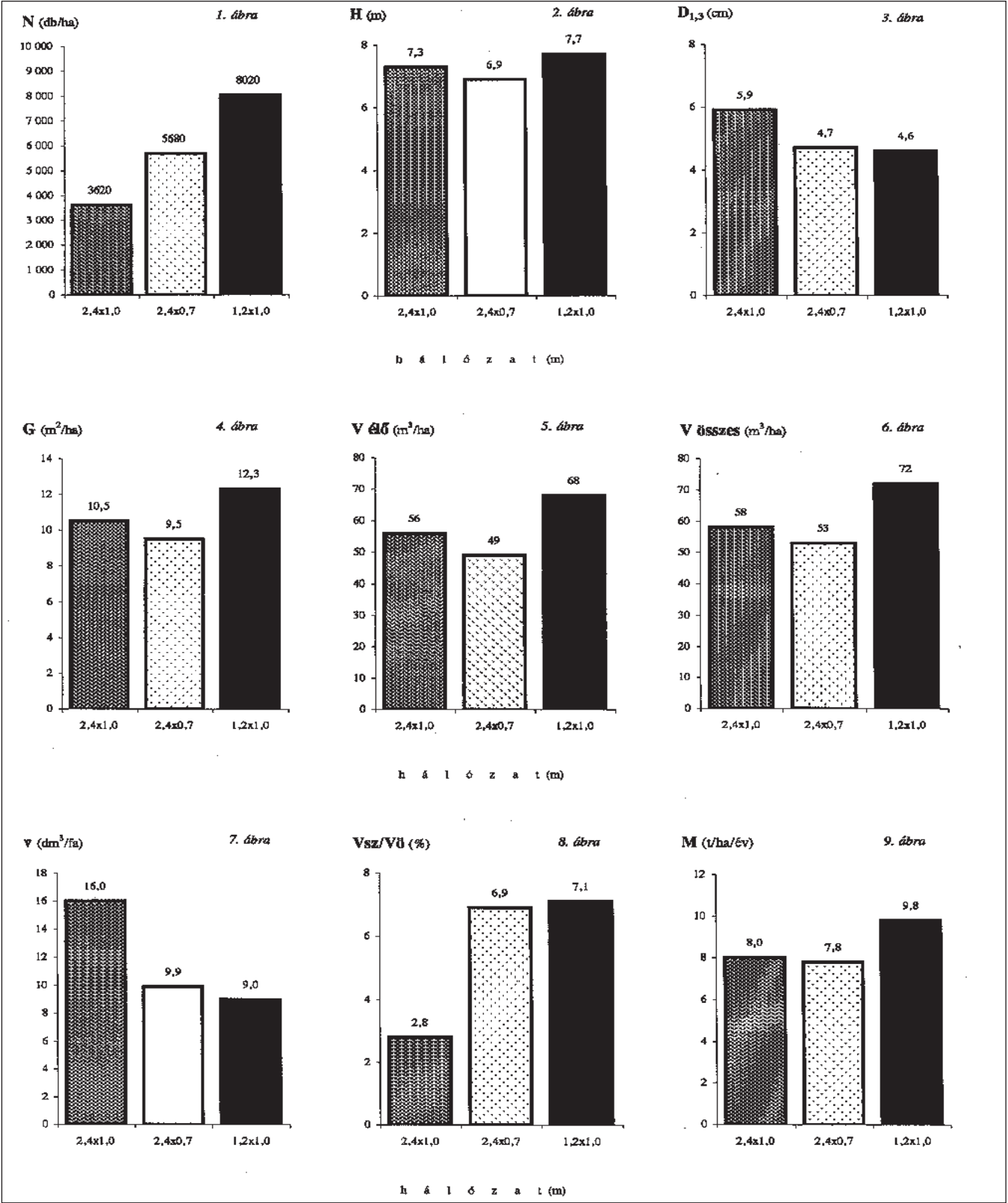
A bemutatott hálózati kísérlet értékelése azt mutatja, hogy az akác-erdősí-

tések induló hálózatát – az adott termőhelyi feltételek között – nem indokolt 4500–5000 db/ha csemeteszám fölé emelni. Ez a törzsszám megközelítőleg 2–2,2 m²/egyed növeőteret jelent, ami a jelenleg legerőterjedebb 2,4 m-es sortávolság mellett 0,8–1,0 m-es tőtávolságot feltételez. A fenti-

ekben javasolt egyedszámmal – a szükségszerű mortalitás mellett is – kialakítható az erdősítések befejezés-kori állapotában (legkésőbb a 4. évben) megkívánt egyenletes törzsszám-elosztás és záródás. Az újabb gyakorlati tapasztalatok alapján a sortávolság csökkentésével (1,8 m) és a

tőtávolság növelésével (1,2 m) a fentiekben említett növeőter kedvezőbb egyedfejlődési feltételeket tesz lehetővé. A keskenyebb sortávolság esetén is megoldható a gépi talajápolás, mint ahogy azt a Nyíreő Rt. területén üzemi kísérletekben már igazolták.

Akác hálózati kísérlet eredményei (Németkér 87A, kor: 7 év)

Egy 60 éves minősítés

lép át, legjobb kívánataim kísérik további útján.

Ui. Bisztika Géza „PRO MEMORIA” c. feljegyzéseiből tudjuk, hogy a bizonyítványhoz csatolt külön borítékban 10 db 100 pengős is volt.

Gyűjteményéből közreadja

Járási Lőrinc

Az 1992. évi vándorgyűlésen Tolcsván és a háromhutai fenyvesekben tiszteltünk báró Waldbott Kelemen, egyesületünk egykori elnöke és az uradalomnál dolgozó erdészek emlékének. Az írásos anyagban megemlékeztünk Bisztika Géza erdőmérnökről is, akinek szakmai tevékenységét az alábbi szolgálati bizonyítványban minősítette és értékelte az uradalom tulajdonosa:

SZOLGÁLATI BIZONYÍTVÁNY

Alulírott Báró Waldbott Kelemen igazolom, hogy BISZTIKA GÉZA okleveles erdőmérnök úr tolcsvai Uradalomban, mint az Erdőborváti Erdőgazdálkodási Igazgatóság vezetője 1929. december hó 15-től 1939. október hó 25-ig volt alkalmazva. Ezen 10 éves szolgálati ideje alatt az intenzíven kezelt 6,500 kat. bold nagyságú erdőborváti, komlóskai és hárombutai erdőbirtokomat önállóan, teljes megelégedésemre vezette és adminisztrálta. A birtokon lévő tölgy-, bükk- és fenyőállományokat nagy gondnal ápolta, és ezeket helyes és szakszerű tisztítás útján minőségileg javította, és a birtokon kitűnően sikerült, nagyszabású műfatermeléseket bonyolított le. Hogy munkájának terjedelméről szemléltető képet nyújtsak, fel-említem, hogy több millió fenyőcsemetét ültetett el teljes sikerrel, és az általa létesített fenyő- és tölgykultúrák még a későbbi nemzedékeknek is birtokba fogják az erdősítés terén szerzett érdemeit. Azonkívül több begyűjtött épített az erdő feltárássára, és igen precíz mérnöki munkákat is végzett. Az erdészeti szemlélyzet közt példás fegyelmet tartott, a lakosság előtt pedig úgy a saját, mint az Uradalom tekintélyét tudta mindenkor fenntartani. Különösen ki kell emelnem Bisztika mérnök úrnak nagy szolgálatkészségét, rendkívüli szorgalmát és 100%-os megbízhatóságát. Az irodai munkákat is pontosan és legnagyobb rendben intézte el, és elszámolásai mindenkor helytállóak voltak. A birtokon lévő dús fővadállományt szakszerűen ápolta, úgybogy őalatta a birtok vadászata is mindenkor a helyzet magaslatán állott. Épp úgy a legnagyobb körültekintéssel kezelte az uradalmi vadaskertet is.

Mindezek után összefoglalhatom Bisztika Géza erdőmérnök úr itteni tíz éves működését abban, hogy őbenne nemcsak egy szakképzett, értelmes, pél-

dás erdőtisztet, de egyúttal egy büséges, becsületes és odaadó munkatársat találtam, akinek elmenetelét igen sajnálom. Másrészt megértem, hogy a most kínálkozó alkalmat felbasználja, hogy állami szolgálatba lépjen, ahol képességeinek érvényesítésére nagyobb tér és jövő nyílik.

Midőn a mai napon magánbirtoki szolgálatomból az állam szolgálatába

Brno – 2000

Minden vásárnak megvan a maga sajátos hangulata, s valószínű ettől a különböző hangulattól lesz emlékezetes egyik-másik.

A BD-EXPO Kft. szervezete az idej brnói vásárra a szakújságírók és a szakmák érdeklődői részére az utat.

Lutring Tünde és munkatársai jó munkát végeztek, s még a természetfelelőssel is eredményesen egyeztettek.

A vásár három témakört mutatott be. A növénytermesztés átfogó technikáját, gépeit, eszközeit, az állattenyésztéshez szükséges gépek, műszaki eszközök és az erdőgazdálkodásban alkalmazott technikák sokféleségét.

A brnói vásárba akkor is érdemes elmenni, ha túlzott vásárlási szándéka nincs is a látogatónak. Mert mire végigjutt – a mostani vásáron – 433 cég 33 000 négyzetméteren, melyen 14 országból jött kiállítók portékáit láthatja, kellemsen elfáradva kortyolhatja az oly híres és valóban igen finom cseh sört.

Csak arra tudom biztatni az olvasót,

hogy a jövőben ne hagyja ki a brnói vásárlátogatást,

mert egészen sajtóságos élménnyel jöhet haza. Különösen, ha szakít időt arra, hogy bejárja a belváros középkori időző templomait, házait, tereit. Azután este megint jöhet a sör egy hangulatos kis-kocsmában.

Az MTA Erdészeti Bizottság nyilvános ülése Sárvároton

Tizenhat bizottsági tag és harmincegy meghívott vendéget üdvözölt *Mátyás Csaba* bizottsági elnök. *Mészáros Károly* tájékoztatójában kiemelte a nemzeti erdőstratégia jelenlegi helyzetét és a tennivalókat, különös tekintettel a nemzetközi elvárásokra. Széles körű társadalmi együttműködés szükségességét hangsúlyozta. A stratégia megvalósítására tíz év elegendő lenne, mondotta az előadó. *Mátyás Csaba* kiegészítésként hozzáfűzte, hogy az Erdészeti Hivatal az elsődleges faipar jelenlegi gazdátlanságának megszüntetésére a programba való beépítésében sokat segíthetne.

Molnár Sándor a működő PHARE-programok figyelembevételét ajánlotta.

Nyárs József biztosította a jelenlévőket, hogy a Hivatal tekintetbe veszi a tudományos eredményeket és döntéseinél használja.

Tóth Imre a természetvédelemmel való kompromisszumok keresésére hívta fel a figyelmet.

Faragó Sándor a humán erőforrások bevonásának szükségességét emelte ki.

Az Erdészeti Bizottság felhatalmazta az elnököt, hogy e témában kezdje meg a tárgyalást az Erdészeti Hivatallal.

Ezután az Erdészeti Bizottság éves programját egyeztették és hagyták jóvá a jelenlévők.

Délután *Koltay György* emlékülést tartott a Bizottság, az Erdészeti Tudományos Intézet fennállásának 100. évfordulója alkalmából.

Koltay György életútját *Szodfridt István* ismertette. (Lásd EL 1999-es különszám.)

Gergác József *Nyármemesítés Koltay György nyomdokain* címmel tartott előadást, majd a genetikai, fitopatológiai

és ökológiai laboratóriumokat ismerhettük meg.

A nyilvános ülés *Koltay György* szobrának koszorúzásával ért véget a kísérleti állomás botanikus kertjében.

„Vas megye arborétumai közül a legelső írásos emlékek Sárváron fedezhetők fel. A mai arborétum elődjét 1546-ban alapították, gyümölcsös- és zöldségeskertként. A kertészkedés egészen 1671-ig virágzott,

amikor is *III. Nádasdy Ferencet*, az akkori országbíró a Wesselényi-összeesküvésben való részvételéért lefejezték és birtokait elkobozták. Ezzel a híres kertészet tönkrement, de néhány gyümölcsfa és közékeveredett tölgy megőrizte a kezdetek emlékét.

1803-ban került a várkert ismét értő kezekbe. *Habsburg Ferdinánd* eszterházi főherceg vette meg a várat a hozzá tartozó területekkel együtt. Nehéz és szép feladat volt a semmivé vált régi kertet újrateremteni annak alapjain. Egy részébe újra gyümölcsöst telepítettek, a többi területen pedig lassan kialakult az angol stílusú park, megtartva az öreg tölgyeket és régi fákat. Az első ültetésből (1812) származnak azok a platánok, amelyek törzsátmérője ma meghaladja a három métert. A kor divatjának megfelelően tiszafát, japánakácot és hársat ültettek túlnyomóan. A park növényeinek kedvező klímát biztosított a területet átszelő Gyöngyös-pa-

tak, a halastó az állandó talajvízszintet is tartotta.

Örökléssel 1868-ban *Lajos bajor királyi herceg* tulajdona lett a kert (és természetesen a vár), aki magával hozta a híres bajorországi erdőgazdálkodás gondolatait és tapasztalatait. A városkörnyéki rossz legelőerdőket hosszú, kitaró munkával alakította át magával hozott erdész szakembereivel. Munkájuknak köszönhetően a Sárvár környéki erdők mára országos hírűek. Szakemberei nagy gondot fordítottak a várpark szépítésére is. *Schberg Károly* 1932-ben az Erdészeti Lapokban megjelenő írásában 123 fa- és cserjefajt sorolt fel.

A II. világháborúban komolyabb károk nem keletkeztek az arborétumban. A helyi erdőgazdaság vette át a kezelését, elvégezte a legfontosabb helyreállítási munkákat, amelynek eredményeképpen 1952-ben az Országos Természetvédelmi Tanács védelem alá helyezte. 1953-tól az Erdészeti Tudományos Intézetet bízták meg az akkor már jelentékeny arborétum kezelési és fejlesztési munkáinak végzésére. *Bánó István* és *Retkes József* szakta-

nácsai alapján *dr. Kopeckzy Ferenc* kezdte el a munkát, és ennek eredményeképpen már 1967-ben megkétszereződött a taxonok száma. Munkáját utódai hasonló színvonalon folytatták. Nagyobb jelentőségű fejlesztő munkát a közelmúltban, 1987-től *dr. Gergács József* irányításával végeztek az arborétum szakemberei, akik egy távol-keleti gyűjtemény kialakítását kezdték meg. Az arborétumban jelenleg 300 fa- és cserjefaj, -fajta található."

(Magyarország legfontosabb növénygyűjteményei. Szerk.: Tóth Imre)

Turulmadár?

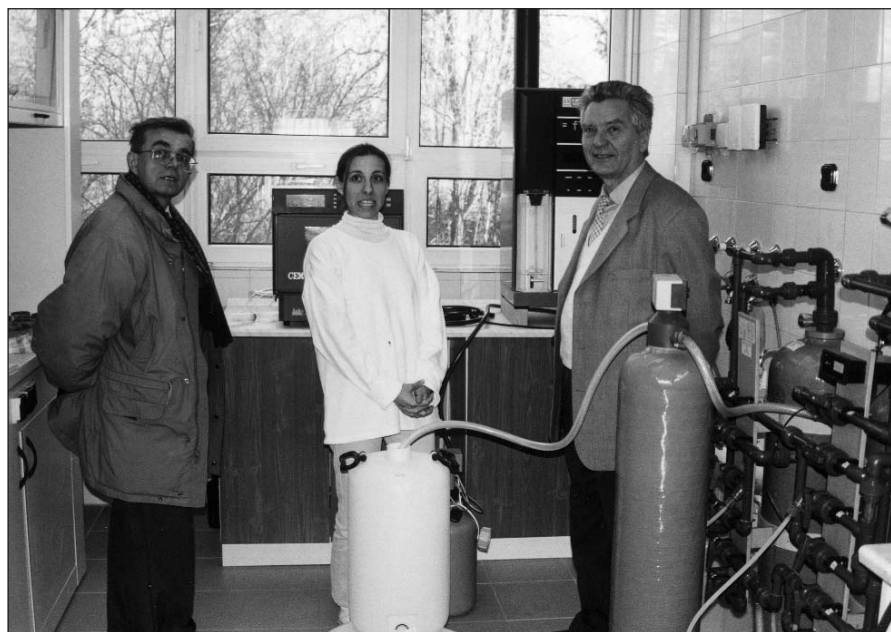
Az Erdészeti Lapok áprilisi számában olvastam, hogy „Az év madara 2000-ben a kerecsensólyom”. Hasonló megnyilatkozásokkal találkozhattunk már a Magyar Nemzet múlt évi dec. 7-i és ez évi március 27-i számában. Én nem haragszom erre a sólyomra, csak az azal nem értek egyet, hogy ez lett volna a turulmadár. Véleményemet megírtam a lapnak, ahol rövid levelemet még jobban lerövidítve közölték is. De erről nem nagyon vettem tudomást, ami az említett márciusi „A magyarság ősi jelképe – a millennium madara” című írásból kiderül.

Az írásból azonban nem világos, hogy az Anonymus által említett „héjaformájú” madár miért éppen a kerecsensólyom lenne. Hivatkoznak Vámbéry Ármínra, aki a turul szót a közép-ázsiai török nyelvben szereplő „togrul”-ból származtatta és kiváló tulajdonságokkal rendelkező ragadozó madárnak írja. Vámbéry (1832–1913) azonban nem volt egyedül és főleg nem volt az első, aki ezt a madarat így leírta. Hammer-Purgstall 1840-ben Pesten megjelent „Falknerklee” című művében már megemlíkezik a „Thogrul”-ról, amit hasonlóképpen kiváló vadászmadárnak említ. Éppen ezért nagy hadvezérek büszkén vették fel ennek a sólyommadárnak a nevét. Azt is írja, hogy a szeldzsuk török birodalom megalapítóját is így hívták. A törökök voltak a solymászat első és magasfokon kiművelt gyakorlóit. A thogrul igen ritka vadászmadár is volt, ami szintén magyarázza nagy becsét.

Azt, hogy ez a madár a mai rendszertani meghatározásban a *Falco rusticolus altaicus* volt, Dementiev és Vönöczky Schenk Jakab határozták meg, és ezzel – tudomásom szerint – le is zárult az a vita, hogy milyen madár volt is a turul. (Dementiev professzor volt a moszkvai Zoológiai Múzeum madártani részlegének vezetője.) Ha most kisütik, hogy ez tévedés, akkor helyes volna ezt megindokolni és nemcsak egyszerűen mást hirdetni.

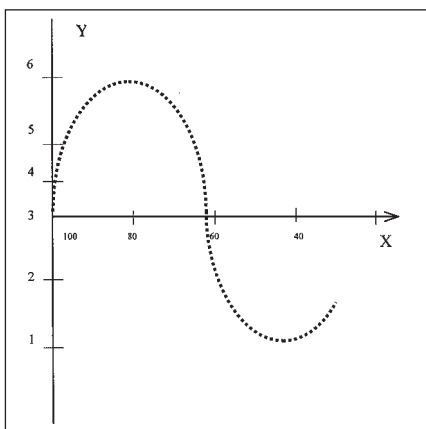
A magyaroknál nagy múltja volt a solymászatnak, amire nemcsak a turul mondából következtethetünk, de ha az idegen, elsősorban a német irodalmat nézzük, azt tapasztalhatjuk, hogy minket észre sem vesznek. Lindner, K. a német Solymász Rend (Deutsche Falkenorder) megalapításának 60. évfordulójára írt tanulmányában kitér az európai solymászat történetére, de a magyarokat meg sem említi. Ugyanezt tapasztalhatjuk Birkhan, H. cikkében (Wie kam die Falknerei nach Europa? – Zschr. Jagdwiss., 1972, 3, 152–166.). Az igazság az, hogy a magyarok a honfoglalás előtt sokat érintkeztek török népekkel, amelyek nagy szerepet játszottak a solymászat kifejlesztésében. Érdekes viszont, hogy Dombrowski R. v. E. (Geschichte der Beizjagd, Wien, 1886) azt írja, hogy a magyarok Ázsiából hozták magukkal a solymászat ismeretét és nem új hazájukban, Európában tanulták. De kár, hogy eddig kevés a feltárt adat („Leider ist das bis heutzutage geförderte Material nur ein geringes”). És azóta mennyivel van több? – Ebben mi is mulasztást követtünk el.

Dr. Csőre Pál

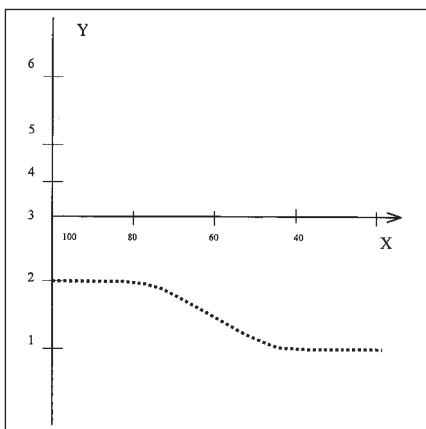

Égtájorientált, erdőtípus-érzékeny természetes felújítási rendszer

Amikor 15 évvel ezelőtt a sors kegyes ajándékaként a Balaton-felvidék karsztbokor-erdeiből visszatérhettem Bakonyba mint erdőfelügyelő, figyelmem a bükkösök természetes felújítása felé fordult. Megtapasztalhattam a hagyományos felújítási rendszerek hiányosságait, nevezetesen azt, hogy a nedves erdőtípusok egyenletes bontás hatására könnyen elvizesednek (1. ábra), a száraz erdőtípusok pedig tovább száradnak (3. ábra).

1. ábra. Erdőtípus-változások egyenletes bontás hatására üde erdőtípus esetén [X = záródás %, Y = vízgazdálkodási fokok (erdőtípusok): 1 = száraz, 2 = félszáraz, 3 = üde, 4 = üde-fél-nedves, 5 = fél-nedves, 6 = nedves]

3. ábra. Félszáraz erdőtípus továbbszáradása egyenletes bontás hatására [X = záródás %, Y = vízgazdálkodási fokok (erdőtípusok): 1 = száraz, 2 = félszáraz, 3 = üde, 4 = üde-fél-nedves, 5 = fél-nedves, 6 = nedves]

Mindkét esetben a felújítási folyamat megakadása lett az eredmény. Nedves erdőtípusokban a tömegesen fellé-

pő magaskórósok, az *Impatiens noli-tangere*, *Dryopteris filix-mas* megnehezítették a bükkmakk csírázását. Ha csírázott is a bükk, az hamarosan gombakárosodás áldozata lett. A száraz erdőtípusok tovább szárazodása esetén pedig a vízhiány, s az anyaállomány fokozottan jelentkező konkurenciája vetett gátat a bükkjulat fejlődésének.

Célkitűzésünk volt az említett problémák kiküszöbölésével egy olyan felújítási rendszer kidolgozása, ahol már az első bontás után elő lehet állítani a bükkjulat számára optimális, üde *Asperula odorata* erdőtípust. A természettől ellesett jelenségek, valamint *Majer Antal*nak, az erdőműveléstan hajdani professzorának erdőtípológiája siettek segítségemre. A felismerés erejével hatott, hogy az erdőtípológia nem egy statikus rendszer, hisz az erdőtípusok, mint asszociáció alatti egységek (szubasszociációk, faciesek) a felújítási folyamatban állandóan átalakulnak, s alkalmasak arra, hogy indikátorai legyenek a legkisebb állományszerkezet-változásnak is.

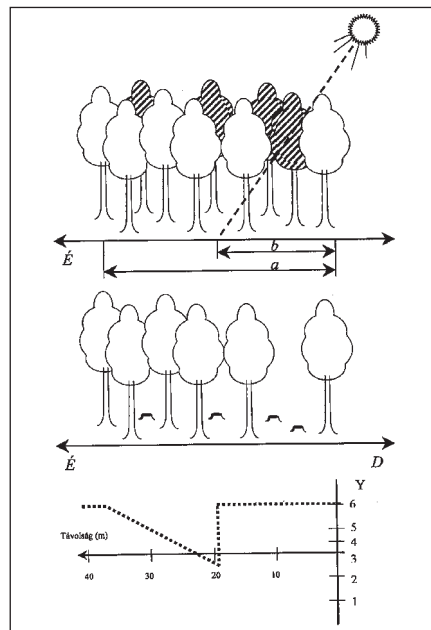
Nedves erdőtípusok szárítása északi irányú egyenlőtlen bontással az árnyékszónán túl

Ezek után nézzük meg, hogy a nedves erdőtípusok elvizesedésének megakadályozására milyen megoldást kínál az égtájorientált felújítási rendszer. Terepi munkám során többször tapasztaltam, hogy többnyire szélöntések következtében keletkezett lékek helyén az eredetileg üde erdőtípus elvizesedett, majd ha a lék tovább növekedett, az északi oldalon elkezdett száradni és a peremi résztől északi irányban egy folyamatos átmenet következett be a félszáraztól egészen az eredeti erdőtípusig. A száradás az árnyékszónán túl ott következett be, ahol a nap sugarai először érték el a talajfelszínt. Ettől délre az állomány hiánya miatt a transzspiráció a kezdeti értékről a nullára csökkent, az evaporáció viszont csak igen kis mértékben emelkedett, így a lék belsejében többletvíz alakult ki. Az árnyékszónán túl a nap beeső sugarai ugyánszerűen megnövelték az evaporá-

ciót, így a lék peremi részén szárazodás következett be.

Adva van tehát a megoldás a nedves erdőtípusokra: K-NY-i irányba támadóvonalat tűzünk ki, majd É-i irányba bontunk 1,5–2,0-szeres famagasság-hosszra úgy, hogy a bontás erélyét fokozatosan a nullára csökkentjük. [A két támadóvonal közti távolság („a”) minimum 100 m legyen.] Ezzel a módszerrel átmenetet hozunk létre a vízgazdálkodásban. Ha elég nagy eréllyel kezdjük a bontást, akkor az árnyékszónából („b”) kilépve lennie kell olyan sávnak, ahol a 2. ábra szerint elő lehet állítani a bükkjulat számára optimális, üde típust. A felújítás további menete rendkívül egyszerű, mert csak követni kell az újulatot a vágásokkal. Időközönként egyenlőtlen bontásokat kell végezni É-i irányba, hogy a fény- és árnyékkorona arányát a fénykorona irányába eltoljuk, segítve ezzel a rövidhajtás-képződést.

A 2. ábra a felújítás útját mutatja. Jól látható, hogy észak irányú egyenlőtlen bontással a „b” árnyékszónából kilépve elérhető az optimális állapot, és a bükkjulat követésével ez tartható is. Az árnyékszóna legvégül újul fel, amikor a bontás megközelíti a következő támadóvonalat.

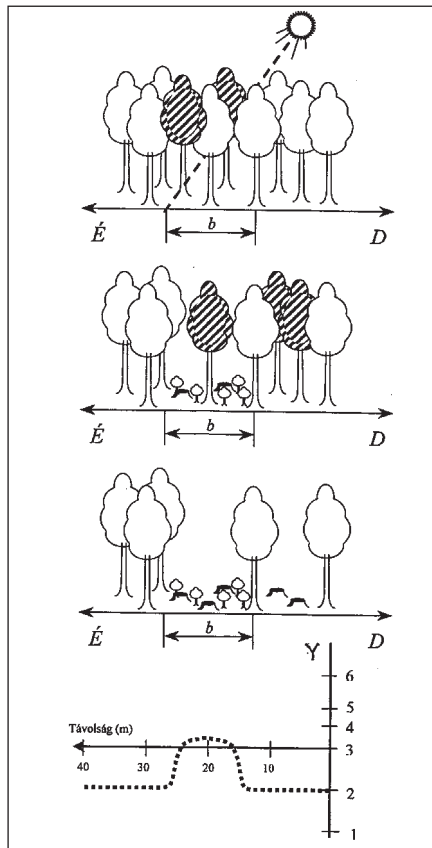

2. ábra. Szárítás északi irányú egyenlőtlen bontással 1,5–2-szeres famagasság-hosszra (a = két támadóvonal közötti távolság, b = árnyékszóna, Y = vízgazdálkodási fokok)

Száraz erdőtípusok nedvesítése déli irányú egyenletes bontással az árnyékszónában

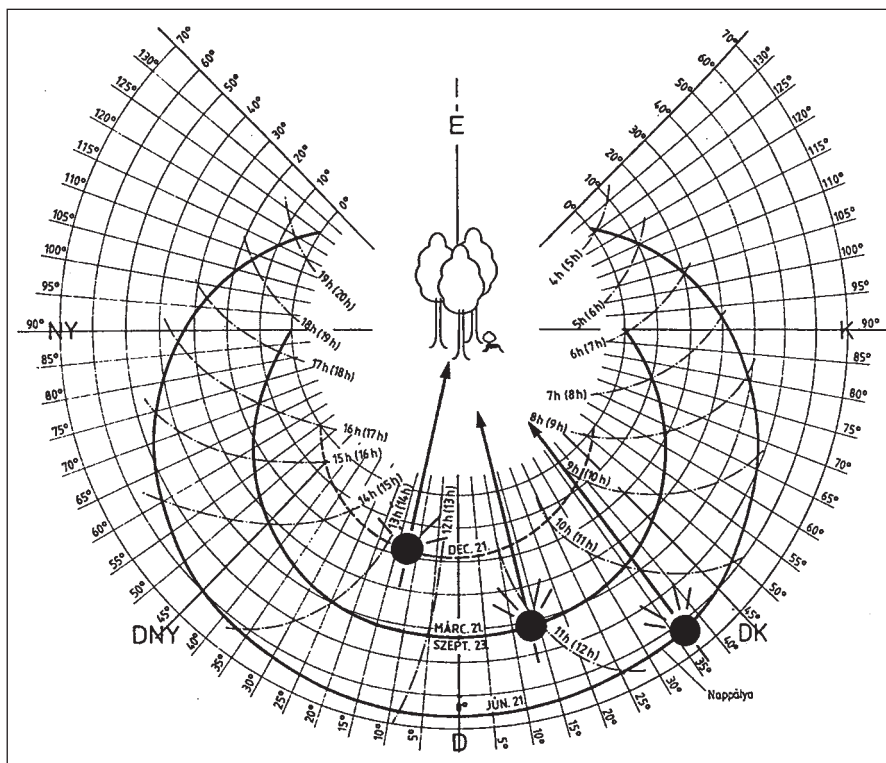
Más a helyzet a fűszáraz *Carex pilosa* és a száraz *Melica uniflora* erdőtípusok bontása esetén. A 3. ábra szerint ezek az erdőtípusok egyenletes bontás hatására tovább szárazodnak, és a megjelenő bükkjulat számára az anyaállomány olyan nagy konkurenciát jelent, hogy az alig-alig fejlődik, a vadkárt pedig egyáltalán nem tűri. A megbontott állományban pedig csúcsszáradás jelentkezhet.

Meglepődve tapasztaltam viszont, hogy száraz erdőtípusok esetében – melyek már szinte kizárólag elegyes erdők –, ha K-NY-i vagy ehhez közeli irányban keskeny lék keletkezik, ott az erdőtípus egy (két) vízgazdálkodási fokkal visszanedvesedik (4. ábra), és a beszűrődő fény hatására az újulat fejlődésnek indul.

4. ábra. Nedvesítés déli irányú árnyékszónában végzett egyenletes bontással (b = árnyékszóna, Y = vízgazdálkodási fokok)

Ha ez a lék déli irányba terjeszkedik, akkor az anyaállomány árnyékának a védelmében az erdőrészt fokozatosan felújul. Az árnyékszónában a visszanedvesedés azzal magyarázható, hogy az állomány bontásával a transzpirációt tetszés szerint le tudjuk csökkenteni (valószínű-

5. ábra. Nappálya-diagram (északi szélesség 47°, keleti hosszúság 19°, zárójelben a nyári időszámítás értékei)

leg az intercepciót is) úgy, hogy közben az evaporáció gyakorlatilag változatlan marad, hisz az árnyékszónába csak a felkelő és a lenyugvó nap sugarai jutnak be a vegetációs időben (5. ábra).

Adott tehát a módszer a száraz erdőtípusokra, mely szerint K-NY-i irányban támadóvonalat tűzünk ki, majd déli irányban az árnyékszónában egyenletes bontást végzünk. A 4. ábrán látható, hogy bontás hatására az árnyékszónában a bükkjulat megjelent, fejlődésnek indul. A felújítás további folyamatában a meg erősödött újulat felett a 4. ábra szerint végvágunk, majd ugyanakkor déli irányban a következő árnyékszónában újabb sávot bontunk. Az újulatot az anyaállománnyal együtt azért nem szabad a fényzónába beengedni, mert ott olyan erős konkurenciával kerül szembe, hogy fejlődése leáll, sok esetben pedig el is pusztul.

A visszanedvesítésnél lényeges szempont, hogy a bontott árnyékszónától délre zárt, bontatlan állomány álljon, mert különben az árnyékhatás nem érvényesül markánsan. Száraz erdőtípusok visszanedvesítése esetén kis távolságokkal gyorsabb ütemben, a nedvesebb erdőtípusokban a visszazárítás esetén pedig nagyobb távolságokkal lassabban tudunk előrehaladni.

A rendszer előnyei:

- A felújítás egy korszerű erdőtipológiára épül, tehát az eljárás tudományosan megalapozott.

- Mind a szárazabb, mind a nedvesebb erdőtípusokat el lehet téríteni az ismertetett módon a bükkjulat számára optimális, üde erdőtípus felé.

- A felújítást az optimum pont elérése után is ott lehet tartani.

- Mindig van rövidhajtás-képződésre alkalmas fénykorona. Így elérhető, hogy nagyon sok makk teremjen, és ez a számára legkedvezőbb környezetbe kerüljön.

- Csak a frontvonalakra kell koncentrálni, az állomány belsejét figyelmen kívül hagyhatjuk (ápolni ott nem kell).

- A felújításra veszélyes növények (pl. *Allium ursinum*, *Impatiens noli-tangere* stb.) a szegélyen eltűnnek, tehát ápolás itt sem szükséges.

- A rendszer biztosítja a térbeli rendet. Így a jelölést, döntést és a közelítést megkönnyíti.

- A felújítás időtartama a vágási sor (szegélyek közti távolság) megválasztásával bizonyos mértékig behatárolható.

A rendszer hátrányai:

- A támadóvonalak kijelölése többetmunkát igényel.

- Lejtős, árkokkal, dombokkal szabdaltságon, ott, ahol az újulat megjelenését a kitettség is döntően befolyásolja, a módszer nem alkalmazható.

A felújítási rendszerre a Farkasgyepűi Erdészeti referenciaterületek állnak rendelkezésre.

A barkócaberkenye kórokozói

A különböző berkenyefajokon számos mikroorganizmus előfordulása ismert, ennek ellenére nem sok számottevő jelentőségű kórokozó van köztük. Ha pedig csak a barkócaberkenye sajátos kórokozóit óhajtjuk számba venni, még kevesebb eredményre jutunk, ugyanis a növénykórtani szakirodalomban általában a Sorbusok betegségeivel találkozunk, gazdanövény fajokra való lebonthatás nélkül.

Vírus okozta betegségek előfordulásáról a barkócaberkenyén nincs adat. Mégis megemlítem, hogy a madárberkenyéről több vírus is ismert Európában (alma mozaik vírus, alma klorotikus levélfoltosság vírus, törzshimlő vírus). Jellegzetes tüneteik a levelek klorotikus mozaikossága, foltossága, illetve a törzs és az ágak fájának szövetszerkezeti változása, amely felületileg gödrös deformációkban nyilvánul meg.

A **baktériumok** közül a berkenyén az almatermésűek tűzelhalás nevű betegségét okozó *Erwinia amylovora* léphet fel mint jelentős kórokozó. Az Észak-Amerikából behurcolt baktériumot hazánkban 1996-ban találták meg először. Az almatermésű gyümölcsfák nagy gazdasági jelentőségű, gyors lefolyású hajtás- és ágelhalását, pusztulását okozza (tűzelhalás). *Sorbus* fajokon is előfordul Európában, konkrétan a barkócaberkenyén való fellépéséről nincs adatunk.

A berkenyék kórokozóinak legnagyobb része a **gombák** közül kerül ki. A gyakoribbakat a megtámadott szervek szerint csoportosítva említem meg.

Leveleken és hajtásokon:

A különböző berkenyefajok levelein, hajtásain több, különböző gomba okozta betegséget ismerünk (lisztharmat, varasodás, levélfoltosság, rozsda). Itt csak azokat a betegségeket és kórokozókat tárgyalom, amelyek a barkócaberkenyén sajátosak vagy azon is előfordulnak.

A *Gymnosporangium* nemzetségbe tartozó gazdacserés rozsda gombák közül a barkócaberkenyén a *Gymnosporangium torminali-juniperinum* és a *G. cornutum* előfordulása bizonyított. A leveleken és a hajtásokon a spermogóniumok és a rösztélia típusú eciumok jönnek létre. A tünetek sárgás-

vöröses foltok formájában jelentkeznek, a levelek fonákán feltűnőek az 5 mm hosszúságot is elérő, hengeres, salangos rösztéliák. A másik gazdák a borókafajok, amelyeknek vékony ágain a teliumok alakulnak ki.

Sorbus fajokon előforduló és a barkócaberkenyéről is ismert további rozsda gomba az *Ochrospora ariae*. Itt a berkenyék levelén az urediniumok és a teliumok jelennek meg. Az urediniumok a levelek fonákán megfigyelhetők, apró, halványsárga, epidermisz alatti telepek. A teliumok vörössárga, viaszos, kéregszerű foltok, szintén a levelek fonákán jelennek meg. Köztes gazda a berki szellőrózsa (*Anemone nemorosa*), amelynek levelein a narancssárga eciumok fejlődnek.

Az almafa-varasodás kórokozójának (*Venturia inaequalis*, anamorfa *Spilosea pomi*) egyik változata a barkócaberkenyén is gyakori. A leveleken nyár elején megjelenő, növekvő, sötét-szürke varasodásos foltokat, elhalásokat okoz. A konídiospórák barnák, körte alakúak, többnyire egy-, ritkán kétsejtűek, 16–22x7–9 µm nagyságúak.

Ágakon, kéregben:

A barkócaberkenyén sajátos kéregbetegségről nem tudunk, így általában a berkenyéken előforduló gyakoribb kórokozókat említem meg. A berkenyék ágain, kéregében több tömlősgomba faj élhet, amelyek a különböző egyéb okok miatt legyengült, pusztuló vagy elpusztult ágakon jelennek meg mint gyengültségi kórokozók. Gyakori ilyen gomba pl. az *Eutypella sorbi*, amelynek konídiumos alakja (*Cytospora* sp.) a kéregből kiáramló narancsvörös spórátömegek formájában figyelhető meg. Hasonlóképpen különböző más *Cytospora* fajok is megjelenhetnek berkenyék pusztuló ágain, pl. a *Cytospora leucostoma*, a *Cytospora rubescens* stb., amelyek több más fás növény, gyümölcsfák kórokozóiként is ismertek.

Berkenyék pusztuló ágain gyakori a *Nummulariella marginata* tömlősgomba. Feltűnőek a kéregből előtörő, korongszerű szürkés sztrómái. Gyengültségi kórokozónak tekinthető, kedvezőtlen környezeti feltételek, gyakran aszályos periódusok után jelenik meg.

Különböző lombos fák és cserjék, gyümölcsfák ágainak rákosodását okozza a *Nectria galligena*, amely a berkenyéken is előfordul.

A barkócaberkenyének sajátos **tő- és törzskorhasztó** taplója nincs. A sebzett, idősebb törzseket megtámadhatják különböző polifág taplógombák, pl. a pisztrícgomba (*Polyporus squamosus*), az almafa rozsdástapló (*Inonotus hispidus*) és mások, annak ellenére, hogy hazai adatunk a *Sorbus*okon való előfordulásukról nincsen.

A **gyökerek és a gyökfő korhasztói** lehetnek a gyűrűs tuskógomba fajok (*Armillaria* spp.). Mint tipikus gyengültségi kórokozók, elsősorban az aszály vagy egyéb ok miatt legyengült fákat támadják meg.

Irodalom:

1. Bánhegyi J., Tóth S., Ubrizsy G., Vörös J. (1985): Magyarország mikroszkopikus gombáinak határozókönyve. Akadémiai Kiadó, Budapest.
2. Brandenburger, W. (1985): Parasitische Pilze an Gefäßpflanzen in Europa. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart, New York, pp. 261–263.
3. MacBrayne, C. G. (1981): Canker and dieback of Sorbus spp. Eur. J. For. Path. 11. pp. 325–333.
4. Nienhaus, F. (1989): Viruses in Forest Trees. Annu. Rev. Phytopathol., 27. pp. 165–186.
5. Spaulding, P. (1961): Foreign Diseases of Forest Trees of the World. Agr. Handbook No. 197, U.S. Department of Agriculture.
6. Ubrizsy G. (1965): Növénykórtan. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Joglesen

Magyar Közlöny

- 17/2000. (IV. 10.) FVM–PM e.r. A mezei őrszolgálat megalakításához, fenntartásához nyújtandó 2000. évi állami hozzájárulás igénybevételeinek rendjéről és feltételeiről 1639
- 5/2000. (V. 16.) SZCSM r.A szakmai vizsgák szervezésére feljogosított intézményekről 2775
- 8/2000. (V. 18.) KöM r. A környezetvédelmi megbízott alkalmazási és képzési feltételeiről szóló 11/1996. (VII. 4.) KTM rendelet módosításáról 2830

Természetvédelem és/vagy erdőgazdálkodás?

Természetvédelem és/vagy erdőgazdálkodás? címmel rendezett Szakmai Fórumot 2000. március 8-án a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar Hallgatói Önkormányzat. Talán a kissé provokatív, szándékosan figyelemfelkeltő címnek is köszönhető, hogy a rendezvény iránt igen nagy volt az érdeklődés, hiszen a hallgatók és oktatók mellett a szakma számos képviselője jelen volt mind az erdőszet, mind pedig a természetvédelem területéről. *Tátrai Gábor* kari HÖK elnök köszöntője után *dr. Faragó Sándor* dékán nyitotta meg az előadások sorát, melyeket az FVM Erdészeti Hivatal részéről *Barátossy Gábor*, a KM Természetvédelmi Hivatal részéről *Temesi Géza*, a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság részéről *Markovics Tibor*, a Tanulmányi Erdőgazdaság Rt. részéről *Jámbor László*, a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság részéről *Leboczky István*, a Mecseki Erdészeti Rt. részéről *dr. Papp Tivadar*, míg az Erdőmérnöki Kar részéről *dr. Mészáros Károly* és *dr. Gál János* tartott.

Barátossy Gábor előadásában felhívta a figyelmet arra, hogy szerinte a KM korábbi vezetése politikai súlyát kihasználva „csúcsmínisztériumként” kezdte működtetni a tárcát. Kiemelte a múlt túlkapasait, amit részben az okozott, hogy természetvédelmi munkakörbe gyakran nem megfelelő végzettségű emberek alkalmaztak, így nem volt ritka az indokolatlan védetté nyilvánítás sem. Szerinte a természetvédelem (egyoldalúan) túl széles jogkörrel rendelkezik, és olyan elvárásokat fogalmaz meg, melyek a jelenlegi gazdasági helyzetben nem tarthatók.

Temesi Géza kifejtette, szerinte az erdőszet lecsupaszodott, amit többek között a vadászati igazgatás különválása is bizonyít. Az igazi közérdeknek a természetvédelmet kell tartani, de mivel ez nem feltétlenül egyezik a tulajdonos elképzeléseivel, ezért kell, hogy a természetvédelem szakhatósági jogkörrel rendelkezzen. Sérelmezte, hogy a természetvédelem érdekeit sokszor nem tudják érvényesíteni, erre bizonyos esetekben megoldás lehetne egyes erdőterületek kezelésének átvétele.

Harmadikként tartott előadásában *Markovics Tibor* a Szigetköz gondjaira kitérve elmondta, hogy az erőmű létén kívül nagy problémát okoznak az egykori tölgy-kőris-szil ligeterdők helyén telepített nemes nyárasok, melyek visszaalakítása a jövő nagy feladata. A Hansággal kapcsolatban szintén a nemes nyár, illetve az őshonosság, a táji őshonosság kérdése merült fel. A Soproni Tájjvédelmi Körzet területét az erdőgazdálkodás „állatorvosi lovának” nevezte, hiszen az erdők nagy része igen gyenge termőhelyen található, ahol nem lehet rentábilis gazdálkodást folytatni. Ehhez társul még a lucfenyő mindenki által ismert problémája. A Kőszegi-hegység esetében a gazdálkodóval fennálló jó kapcsolatról és a régen alkalmazott nagy területű tarvágásokról esett szó. Utolsó területként az Őrséggel kapcsolatosan a paraszti szálalóvágás különlegessége is megemlíttre került.

Jámbor László kifejtette, szerinte kompromisszumkészséggel a problémák jelentős része áthidalható, de ehhez egyértelmű állásponttal kell rendelkezni, ki kell jelölni a célokat, a megvalósításhoz szükséges eszközrendszert. A problémákat helyben kell megoldani; a természetvédelmi törvény végrehajtási rendeletének hiánya ugyanis nagyfokú alkalmazkodóképességet feltételez mindkét féltől. Figyelmeztetett, hogy a rendkívüli helyzetekre (pl. szűkár) nincs igazából megoldás. Az erdőgazdaságok általában támogatják a természetvédelem érdekeit, feltéve ha azok reálisak, és az esetleges anyagi háttér is rendelkezésre áll. Szerinte az Rt.-k révén érvényesül a társadalmi érdek. Felhívta a figyelmet arra, hogy igen komoly bevétel érhető el a nem alapvető tevékenységekből, mint pl. elsődleges faipar, tranzitkereskedelem, ökoturizmus stb., és a közcélú feladatok ellátásához szükséges pénzek egy része csak így teremthető elő.

Leboczky István napjainkban az erdőgazdálkodást közel egyenlővé teszi a faállomány-gazdálkodással, és szerinte nem túlzott a védett erdőterületek aránya. Ugyanakkor elismerte, hogy van létjogosultsága a faültetvényeknek is. A nem nyereségorientált erdőgazdálkodás megoldást jelenthetne a problé-

mákra, ehhez azonban politikai döntés kell. Ő is kiemelte, hogy helyi szinten kell a problémákat megoldani, és nagyon sok múlik a felek hozzáállásán, illetve stílusán is. Legfontosabb a hosszú távú érdekek érvényesítése.

Papp Tivadar előadása elején három alapelvet fogalmazott meg: nem az erdészektől kell az erdőt megvédeni; gazdálkodást kell folytatni, a passzív hozzáállás néha többet ronthat; ahol az erdő valamilyen védettségi kategóriába esik, ott konkrétan meg kell mondani, hogy mit, miért, milyen módon kell védeni. A gazdálkodás és természetvédelem látszólagos ellentétét stabil ökoszisztémák fenntartásával, a biodiverzitás megőrzésével, részben új szemléletű gazdálkodással kellene feloldani. Olyan tömbökben kellene gondolkodni, melyek kezelése révén 120 éves korig a teljes állomány természetes felújítása bekövetkezne. Mindez csak kőkemény játékszabályok mellett, ezek szigorú figyelembevételével és betartásával valósulhat meg.

Mészáros Károly és *Gál János* egy olyan tanulmány néhány eredményéről számolt be, melyet a Gemenc Rt. kérésére az Erdőmérnöki Kar végez. Ez többek között az állományátalakítások lehetséges fafajaival, az átalakítás ütemével és mértékével, ezek ökonómiai összefüggéseivel foglalkozik. *Mészáros Károly* kifejtette, a fafajcsere olyan beruházás, ahol az Rt.-k befektetése révén a természetvédelmi érték növekszik, ez viszont a tulajdonosnak lehet kedvező. Olyan erdő nincs, melynek (legalább közjóléti) értéke ne lenne.

Gál János elmondta, hogy jelentős területeken kellene fafajcsérés állományátalakításokat végezni, mely erdészeti cél is, de olyan gyorsasággal, ahogy a természetvédelem ezt látni szeretné, nem igazán megvalósítható. A faállomány-szerkezeti átalakítások ekkora nagyságrendben csak a gazdálkodó és a természetvédő kompromisszuma révén valósulhatnak meg.

Az előadás utáni vitában *Steiner József* elmondta, hogy véleménye szerint, ha a gazdálkodók az erdő klímá állapotának elérésére törekednek, akkor a természetvédelmi érdekek nem igazán sérülhetnek. Igazi konfliktusok erdő-részlet szinten szoktak kialakulni.

Csóka Péter leszögezte, a vitáknak csak elvekről és nem személyekről szabad szólnia. Fontos, hogy a konfliktusok ellenére kifelé egységet kell mutatni. A megtartó gazdálkodás gyakran áldozatokat követel, míg a helyettesítő gazdálkodás segítségével előállíthatók olyan termékek, melyek révén más területek mentesíthetők.

Varga Szabolcs felvetette, hogy a természetvédelmi kutatásoknak vajon hány százaléka foglalkozik az erdővel? Vizsgálni lehetne különböző nevelési módokat, melyek az erdőt igen sokféle szempontból befolyásolják. Kitért még a védett erdők és a közép-ékelődő mezőgazdasági területek vegyszeres kezelésének ellentétére.

Telegdy Pál egyrészt elmondta, hogy a magánerdők jelentős része faültetvény, másrészt kifejtette, nem érti, hogy pl. az akácot miért nem lehet elfogadni, hiszen a krumpli is tájidegen, még sincs senkinek kifogása ellene. A magántulajdonos nem biztos, hogy rosszul jár, ha védett az erdőterülete, hiszen elképzelhető, hogy forgalmi értéke pont emiatt növekszik.

Dobó István szerint pl. az FHNK területén is folyik az Igazgatóság által koordinált gazdasági tevékenység (többek között a nádvágas), ahol esetleg az NP is a profit szerint dönt, ugyanakkor ezt mindig jóval kevesebb kritika éri.

Markovics Tibor először V. Sz.-nak reagálva elmondta, hogy az egyes szelektívnek tartott vegyszerek a gyakorlatban mégsem olyan szelektívek. Kifejtette még, hogy ők a fajok tekintetében hajlamosak a kompromisszumra, hiszen egyes szántóterületek beerdősítése során NNY-at és akácot is engedélyeznek.

Dr. Halupa Lajos sokakhoz hasonlóan üdvözölte, hogy az ökoszisztémákban túllépve már inkább a kiutkeresés a jellemző. Szerinte a természetközeli erdőgazdálkodás megközelítőleg természetvédelmet jelent, és ehhez kapcsolódóan ítélte el a klónok felesleges alkalmazását is.

A rendezvény összegzéseként elmondható, hogy sikeres folytatása volt a korábbi Szakmai Fórumoknak, hiszen mind az előadások, mind a hozzászólások külön-külön nézőpontból világították meg egy-egy szeletét napjaink talán legáltalánosabb, az egész erdőgazdálkodást érintő problémakörének. Mindez hozzájárult ahhoz, hogy a résztvevő hallgatók jobban megismerjék ezt a kérdéskört, de talán ahhoz is, hogy a jövő célkitűzése ténylegesen a valós érve-

ken, kompromisszumokon nyugvó, a természetvédelem és az erdőgazdálkodás olykor ellentétes, de gyakran elválaszthatatlan érdekeit egyaránt szolgáló egyezség megteremtése legyen.

Végezetül az Erdőmérnöki Kar Hallgatói Önkormányzata nevében köszönetet szeretném kifejezni mindazoknak, aki felkért előadóként, hozzászól-

lóként, érdeklődőként, erkölcsi vagy anyagi támogatóként hozzájárultak a rendezvény sikerességéhez.

Szándékaink szerint a Szakmai Fórumok sorozata a következő tanévben is folytatódni fog.

Tátrai Gábor

(A témára még visszatérünk. A Szerk.)

Erdei ökoszisztémák állékonysága

A göttingeni erdészeti fakultás természetismeret-tani tanszékének professzora, B. Ulrich, az erdei ökoszisztémák állékonyságának megőrzéséhez a következők megtartását ajánlja:

– Az erdőhasználatot a fatest kivételére kell korlátozni, ami igen csekély tápelemkészletet hordoz.

– A vágások és felújulás időszakában minimálisra kell csökkenteni a talajfelszín mikroklímájának változtatását.

– Segíteni kell a vágások utáni növényzet felterjedését (gyepszinttel együtt), hogy ezzel a tápelem-ionkör forgás zárt folyamatot képezzen.

– A talajnak lágyszárúakkal fedettnek kell lennie, mert ez a másodlagos fogyasztók táplálékforrását adja, különösen fenyvesekben.

– Olyan talajállapotot kell fenntartani, amely elősegíti a lebontó szervezetek zavartalan működését.

– Az elszállított tápelemeket vissza kell pótolni, akár trágyázás útján is, ilyenre egy vágásforduló alatt elég egy alkalommal gondolni.

(B. Ulrich: Factors affecting the stability of temperate forest ecosystems. 18th IUFRO World Congress. Div 1. Vol. I. 121–135. o.)

Ref. Dr. bc. dr. Szodfridt István

Dr. Horváth Béla kitüntetése

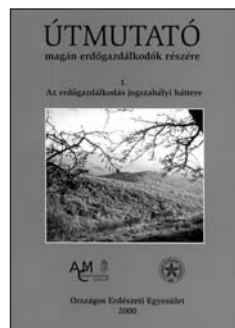
Dr. Horváth Bélát a GTE Pattantyús Ábrahám Géza díjával tüntették ki, a Gépipari Tudományos Egyesületben végzett kiváló és eredményes műszaki és társadalmi munkájáért.

„A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter az Állami Erdészeti Szolgálat főigazgatójának javaslata alapján a főigazgató-helyettesi feladatok ellátására Wisnovszky Károlyt az FVM Erdészeti Hivatala magán-erdőgazdálkodási osztályának korábbi vezetőjét nevezte ki május 1-vel kezdődő, határozatlan időre szóló megbízással.”

Megjelent

az Országos Erdészeti Egyesület kiadásában az Útmutató magán-erdőgazdálkodók részére sorozat első könyve az erdőgazdálkodás jogszabályi háttéréről.

Árvízi segítség erdészektől

Az évezred tiszai árvizében a jelen tudósításon kívül bizonyára részt vettek más erdészek is, ám a szerkesztőségbe csak az EGERERDŐ Rt. híryanaga jutott el.

Az egri kollégák felajánlották segítségüket a központi árvízvédelmi törzskarnál. Az ötvenfős csapatot a szolnoki védelmi bázisra irányították, ahol a képek tanulsága szerint meg is jelentek és derekasan kivették részüket a védelemben az EGERERDŐ emberei. Azért ezt jó érzés leírni. Köszönet!

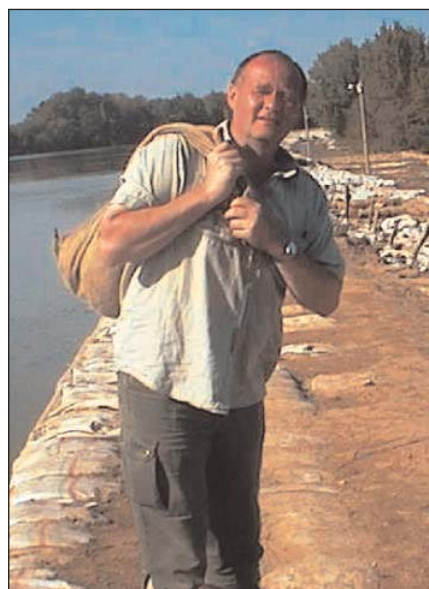
Lengyel önkéntes tűzoltókkal egy láncban

Ez volt a tiszaligeti autóparkoló

Erdészek magasítják a gátat

Legény a gáton

Indulás előtt hazafelé a csapat

Fotó: EGERERDŐ Rt.

A vadaskertekről másképpen

Szép erdeinkből
Vadaskerteket csinálnak,
Abová belépniünk
Többé nem szabad.
Balga, kapzsi módra,
A természetet megcsúfolva,
Tenyésztődik itt,
Mint másbol
Karámban a barom,
Itt a vad.

(Szabadon Katona József után)

Az 1867-es kiegyezés után következő években, mely minden területen a hely- és útkeresés időszaka volt, a fent idézett cím alatt több cikk jelent meg az akkori Erdészeti Lapokban. Ezek a cikkek általában a kormány vagy más állami közigazgatási szervek kirívó intézkedéseit bírálták. Ez a cím jutott az eszembe, amikor az E. L. ez évi januári számában a „Földtulajdonosok vadaskertje” című rövid cikket olvastam. A cikkből megtudhatjuk, hogy a „Napkori Erdőgazdák Szövetkezete” (Sz. Sz. B. m.) egy 500 ha-os vadaskertet létesített. A létesítmény építési költsége 35 millió Ft volt, melyhez a Szövetkezet az FVM Vadászati Főosztályától 14 millió Ft és a Megyei Területfejlesztési Tanácstól 5 millió Ft vissza nem térítendő támogatást kapott. Ezek a sorok bennem mély megrökönyödést váltottak ki. Nemcsak az képesített el, hogy egy alacsony erdősültségű alföldi megyében és Nyíregyháza nagyváros szomszédságában az illetékes szakhatóságok egy ilyen nagy területű vadaskert létesítésére engedélyt adtak, hanem az is, hogy a létesítmény építési költségének 54%-át állami keretből fedezték. Ez az eset (ami biztos nem egyedülálló) azért is kirívó, mert köztudomású, hogy új erdők telepítésére és ezek támogatására nincs elegendő keret, itt pedig öncélú, kétes értékű vadászati létesítmény kapott nagy összegű állami támogatást.

Magyarországon egyesek (sajnos még erdészeti szakmai körökben is) vadaskertek létesítésével aranybányákat sejtenek feltárni. A tapasztalat azonban azt bizonyítja, hogy intenzív vadgazdálkodás hosszú távon (tartamosan) mindig nagyobb értékű kárt, mint hasznot okoz. Az aranybányákból leginkább csak „aranyér” marad vissza. Ez pedig ismeretes, hogy egy fájdalmas, hosszan tartó kór.

Vadaskertek létesítésével azonban az erdők szociális-üdülési funkciójának jelentősége is semmibe vevődik. Különösen nagyvárosok közelében vagy erősen látogatott tájakon létesített vadaskertek zárják ki nagy területekről az üdülésre vágyókat. Az ilyen célra igénybevett erdőterületekről való kitiltás módja, illetve a közönségnek az erről való tájékoztatása szintén sok kívánnivalót hagy hátra. Egy ilyen rossz példával tavaly nyáron a Bakonyban való barangolásom alkalmával találkoztam. A közölt kép szövegéhez azt hiszem, nem szükséges magyarázat. Legfeljebb csak annyi, hogy a vadgazdálkodás terén az Európa felé való felzárkózás már úgy látszik, folyamatban van. Ezt bizonyítja az egyik táblán olvasható szöveg, amely az „elektromos kerítés” veszélyére német nyelven is figyelmeztet. Ez nagyon következetes, mert miután szerte az országban „szoba kiadó”, „ház vagy telek eladó” feliratok leginkább csak német nyelven olvashatók, ideje, hogy a környéken leselkedő veszélyekre is saját nyelvén figyelmeztessük német vendégeinket.

Szomorú azonban, hogy a helytelen tájékoztatás terén egy állami erdőterületen gazdálkodó erdőgazdaság rt. szolgál rossz példával. Egy ilyen szövegű tábla csak „Tiborc keservére” emlékezteti az erdőjárót, meg arra, hogy hiszékeny, együgyű embernek tartják. Valamint hozzájárul ahhoz, hogy az erdészeti, vadászati és természetvédelmi ágazatok között fennálló feszültségek tovább fokozódnak.

Befejezésül még a következőket szeretném megemlíteni. Az utóbbi években mind az E. L. hasábjain, mind különböző szakmai rendezvényeken, sok szó esett a természetszerű erdőgazdálkodásról. A cikkekből az vehető ki, hogy Magyarországon is már egy nagyszámú lelkes szakembergárda munkálkodik ennek az erdőművelési módnak a terjesztésében mind elméleti, mind gyakorlati téren. Az egyik ilyen témájú, kitűnő cikk Madas László tollából jelent meg (A természetszerű erdőről. E. L., 1999. február, 48–50. o.). Madas ebben a cikkben nyomatékosan rámutat arra, hogy „mielőtt a természetszerű erdőgazdálkodást elkezdzenék, az ehhez szükséges feltételeket biztosítani kell”. Az egyik legfontosabb feltételtől, a vadállomány szerepéről a természetszerű erdőgazdálkodásban így ír: „Mind a mesterséges, mind a természetes felújításnak sarkalatos feltétele, hogy az erdő vadeltartó képessége és a haszonvad (szarvas, őz, muflon, vaddisznó) állomány nagysága megfeleljenek egymásnak. Amíg vadkárosítás miatt erdeink kerítés nélkül nem újíthatók fel, addig nem gondolhatunk természetszerű erdők sikeres létrehozására. Emberi elhatározáson és tisztességen múlik ennek a helyzetnek a megoldása.”

Tehát természetszerű erdőgazdálkodás, természetszerű vadgazdálkodás nélkül nem lehetséges. Különösen nem „vadaskertes erdőgazdálkodással”!

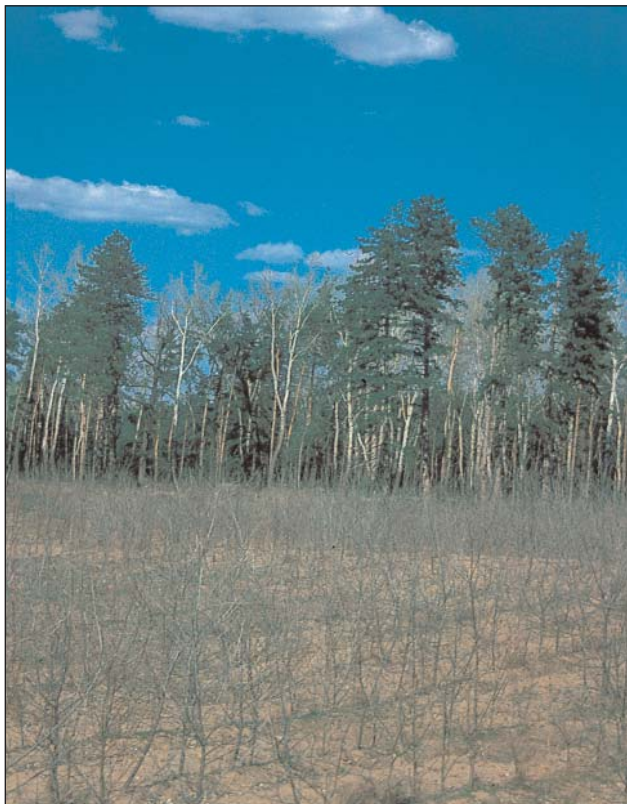
Kép és szöveg: **Leipold Árpád**

Halaszthatatlan a nemzeti erdőstratégia kidolgozása

A magyar erdőgazdálkodás világviszonylatban is elismerésre méltó eredményeket ért el. Így az erdősültségi százalék 12-ről 18-ra növekedett, emelkedett az élőfakészlet, javult a fafajösszetétel. Számtalan közcélú erdőtelepítés (fasor, zöldövezeti fásítás stb.), jóléti objektum (autóspihező, parkerdő stb.) valósult meg, ami mind a hazai társadalom, mind a hozzánk látogató külföldiek körében elismerést váltott ki, növelve a kezdeményező, tervező és végrehajtó erdész szakemberek megbecsülését.

A trianoni gyászos békediktátum, majd a második világháború befejezése után – a magyar erdőgazdálkodás nagy szerencséjére – akadt két széles látókörű, kitűnő erdészeti szakember: *Kaán Károly*, illetve *Barlai Ervin*, akik világos programot adtak, és meghatározták a követendő erdészeti politika irányelveit.

Sajnos a rendszerváltás után ez nem történt meg. Igaz, hogy 1993-ban Országos Erdészgyűlés volt, de az itt elfogadott javaslatokat, valamint az MTA Erdészeti Bizottsága javaslatait az akkori kormányzat csak kis részben vette figyelembe. A szakmai érveket félresöpörte, a pillanatnyi politikai érdekek szerint döntött. Így született meg az erdőkre nézve átgondolatlan, dilettáns kárpótlási törvény, amely figyelmen kívül hagyva a területen álló faállományt, csak az aranykorona-értéket vette alapul. A negatív következmények közismertek. Különböző értékű erdőterületek kerültek azonos kárpótlási jegy fejében magántulajdonba. Egyesek óriási értékekhez jutottak érdemtelenül, mások (sokszor volt erdőtulajdonosok) pedig értéktelen területeket kaptak. Az erdőterületek felparcellázódtak, gazdálkodásra alkalmatlan méretű birtokok keletkeztek. A magántulajdonú erdőbirtokok közül 7-nek nagyobb a területe 1500 hektárnál, és mindössze 80-an érik el az 500 hektár birtoknagyságot. A társult erdőgazdálkodók átlagos területe 100-300 hektár. („Nem nőnek az égig.” Kelemen Z., HVG, 1999. december 25.)

Az 1996-ban elfogadott erdőtvény előrelépést jelentett. Kimondta: „Az erdő léte az emberi élet egyik alapvető feltétele, ezért annak fenntartása és védelme az egész társadalom érdeke, vele csak a **közérdekekkel összhangban** lehet gazdálkodni.” Meghatározta az erdőgazdálkodási tevékenység fogalmát, megszabta a főbb szakmai elvárásokat.

Az ország erdeinek 60%-a állami, 40%-a magántulajdonba került.

A magántulajdonú erdők zömében, az előzőekben ismertetett birtoknagyságok miatt, a legalább önfinanszírozó, az erdőtvényben előírt szakmai elvárásoknak megfelelő gazdálkodás feltételei nem adóttak. Sajnos az új erdőtulajdonosok egy része igyekszik minél előbb a legnagyobb hasznot kivenni erdejéből. Sok engedély nélküli fakitermelés történik. Megnőtt a fatolvajlások száma is. A bűnözők kihasználják a rendezetlen tulajdonviszonyokból adódó lehetőségeket, azt, hogy sok erdőnek gyakorlatilag nincs gazdája, csak (esetleg) papíron. A mintegy 740 000 hektár magánerdő 24%-án még nem történt meg a tulajdonosok bejegyzése, 23%-án nem jött létre társulás. („Nem nőnek az

égig.” Kelemen Z., HVG, 1999. december 25.)

A szabálytalan, szakszerűtlen vagy illegális fakitermelés legtöbbször a cselekmény megtörténte után jut az Erdőfelügyelőség tudomására, amikor az erdő már károsodott. Sajnos az ilyen károk vagy egyáltalán nem vagy csak évtizedek múlva hozhatók helyre.

Összességében megállapítható, hogy hiába vannak helyes szakmai követelmények előírva, azokat az erdőtulajdonosok jelentős része még legjobb szándék mellett sem képes végrehajtani. Az elmúlt 4 év tapasztalata bizonyítja, hogy **az Erdőtvény így nem működik!** Céltalan lenne a problémák megoldására, enyhítésére bármit javasolni a múlt tapasztalatainak elemzése nélkül.

Dr. Járási Lőrinc részletesen elemezte Borsod-Abaúj-Zemplén megye erdőgazdálkodásának történetét a XVI. századtól napjainkig (Erdőgazdálkodás Bánkúttól Nagy Milicig. Miskolc, 1997). Az alábbi fontosabb következtetéseket vonta le:

– „Jövedelmező vagy legalábbis önfinanszírozó tartamos erdőgazdálkodást folytatni csak a természetes és pénzügyi hozamok kiegyenlítését több év átlagában lehetővé tevő, nagy erdőbirtokon lehet.”

– „Az erdőbirtokos főurak tulajdoni magatartását – kevés számú tiszteletreméltó kivételtől eltekintve – az jellemezte, hogy csak kapni, örökölni, kiélni, jelzáloggal megterhelni szerették az erdőt.”

– „Az erdőbirtokos a fa árát nem vagy csak kis részben fordította az erdők felújítására és fenntartására.”

Kaán Károly akadémikus, volt államtitkár igyekezett gátat vetni a korabeli erdőpusztításnak (Az erdő szelermese. Farkas Lajos, Budapest, 1996).

Megállapításai ma is időszerűek:

„Az évszázados termelési fordulóval számoló erdőgazdálkodás csak olyan

országokban tudott jelentősebb eredményeket elérni, ahol erősebb politikai hullámverések nem zavarták meg a fejlődés útját és menetét.”

Nagy erőfeszítéseket tett a belterjes, tartamos erdőgazdálkodás általános bevezetése érdekében. El akarta érni, hogy minden erdő „egységes állami el látás alá” kerüljön ott, „ahol a birtokos nem akar vagy nem tud okszerűen és eredményesen gazdálkodást folytatni, az erdőgazdálkodás ellátását az állam vegye át”.

Javasolta, „hogy a kormány a magánosok erdőtelepítésének előmozdításán felül, a nemzeti erdővagyon gyarapítására és példaadás céljából ilyen területeket szerezni és azokon állami erdőket telepíteni igyekezzék az országban”.

Barlai Ervin, a MALLERD ügyvezető igazgatója részletesen elemezte a magyar erdőgazdálkodás helyzetét a II. világháború után (Erdőgazdaság Politikai Irányelvek. Budapest, 1946). Megállapította:

„A régi állami erdőbirtokokon kat. holdanként lényegesen nagyobb élő-fakészletet őriztek meg, mint a legtöbb magánbirtokon.”

„Erdőket gazdaságosan kezelni csak megfelelően nagy birtokegységekben lehet.”

„Százéves lejáratú befektetésekre többnyire csak az állam vállalkozik, vagyis több nemzedékre való tervszerűséget, évtizedeken át tartó és mindig újabb évtizedekre, évszázadokra előre néző erdőnevelést csak az állami gazdálkodástól várhatunk.”

Sajnos az életben, a családban a fiatalok ritkán fogadják el a szülők életapasztalatokon nyugvó tanácsait. A munkahelyen az utód többnyire minden máshogy akar csinálni, mint elődje. Így van ez a politikában is. A rendszerváltás előtt a jelszó az volt: mindent kollektivizálni, államosítani, napjainkban pedig: mindent privatizálni! Ma már számtalan neves tudós, közgazdász helyteleníti egyes termelési ágak teljes körű privatizációját!

Nagy felelőtlenség lenne **a múlt tapasztalatait figyelmen kívül hagyni**, aminek csakis az erdők látnák kárát.

Tehát mindenképpen időszerű az erdőtörvény módosítása, még az EU-csatlakozás előtt úgy, hogy a szakmai, környezetvédelmi, jóléti elvárásoknak megfelelő, **élet- és működőképes erdőgazdálkodás feltételei biztosítva legyenek**.

A hosszú távú befektetési visszatérülés az a tény, hogy az erdővagyon jövedelemteremtő képességét elsősorban az

ökológiai viszonyok és a biológiai törvények határozzák meg, a természetes erdőtársulások, illetve a ritka fa- és cserjefajok és lágy szárú növények megőrzése, az erdők közérdekű szolgáltatásainak biztosítása mind azt támasztják alá, hogy az erdők zömének továbbra is állami tulajdonban kell maradnia. Az erdők kezelését egy magát fenntartani képes, a piac körülményeihez igazodó, a rövid távú anyagi érdekelttség mellett, **elsősorban az erdővagyon gyarapításáért** felelős erdészeti szervezetre kell bízni.

A magántulajdonú erdőkben **az ökonómiailag életképes, több száz ha nagyságú erdőbirtokok** kialakítását törvényi úton kell előírni. Csak így biztosítható a törvényben előírt szakmai elvárások teljesítése, de ez hosszabb távon az erdőtulajdonosok jól felfogott saját érdeke is. Anyagilag is támogatni kell az erdőgazdálkodókat a működőképes üzemek mielőbbi kialakítása érdekében.

Lényegesen egyszerűsíteni és csökkenteni kell az adminisztrációt.

Az erdész szakemberekre hatalmas feladatok várnak. Így:

A szántóföldek más művelési módban való hasznosítása kapcsán mintegy 700 ezer ha erdőtelepítést kell végrehajtani, ami az ország területének egyik legnagyobb tájtalakítását fogja jelenteni. Az erdősültségi % még mindig alacsony 18%-ról 25–30%-ra lenne célszerű felemelni.

Minden erdőben biztosítani kell a törvényben előírtaknak megfelelő szakszerű gazdálkodást, a tulajdonosi viszonyoktól függetlenül.

Az EU országaihoz hasonlóan nálunk is egyre nagyobb hangsúlyt fog kapni az erdő gazdasági jelentősége mellett annak környezetvédelmi szerepe. (Napjainkban tapasztalhatjuk hová vezet az erdők kíméletlen letarolása: árvízhez!)

Ezért növekedni fognak az ilyen célú erdőtelepítések, az egyes környezeti és természeti csapások megelőzése, enyhítése érdekében (árvíz, földcsuszamlás, erózió stb.). Ezeket az államnak minden eszközzel támogatnia kell, vidékfejlesztés keretében.

Egyre nagyobb az igény az erdők jóléti szolgáltatásai iránt. A meglévő létesítmények fenntartása mellett a gazdasági helyzet javulásával előtérbe kerül újak kialakítása is.

Megoldásra vár a fakitermelések során visszamaradó nagy tömegű alacsonyabb értékű faanyag hasznosításának kérdése.

Mivel **az erdő nemzeti kincs, köztulajdon is**, az államerdésznek döntő részt kell vállalni a feladatok végrehajtásában. Itt biztosítottak leginkább a tárgyi, szakmai feltételek. Több éven át tartó hatalmas munkáról van szó, amire jól fel kell készülni. Minden területen **példát kell mutatni** a magánerdőbirtokok számára.

Napjainkban az azonnali profit szerzésén van a hangsúly, a hosszú távú, az egész társadalom érdekét szolgáló törekvések háttérbe szorulnak. Ezért haladéktalanul ki kell dolgozni az aktuális, de a jövőbe is mutató **erdőgazdaság-politikai irányelvek** közérthető, rövid összefoglalását, és azt a tömegkommunikáción keresztül folyamatosan és széles körben ismertetni kell. Az irányelveket a részletesebb, tudományos alapokon remélhetőleg mielőbb kidolgozásra kerülő, az MTA Erdészeti Bizottsága által is javasolt **„Nemzeti Erdőstratégia”** alapján célszerű összeállítani. Egyébként el kell érni, hogy mint a vidékfejlesztés egy kiemelkedően fontos eleme, a Nemzeti Erdőstratégia aktuális részei bekerüljenek a középtávú „Széchenyi István” gazdaságfejlesztési tervbe. Rá kell mutatni arra is, hogy a feladatok végrehajtásához jelentős munkaerőre lesz szükség, ami a munkanélküliség csökkenését és a vidék felemelkedését segíti elő.

A döntési helyzetben lévő politikusokon kívül meg kell nyerni a társadalom széles tömegeit. El kell érni, hogy a célkitűzésekkel minél többen azonosuljanak, és aktívan részt vegyenek azok megvalósításában.

E hatalmas, nemes feladatok végrehajtásához a mindenki számára követhető utat Kölcsey Ferenc verssora jelöli ki: „Hass, alkoss, gyarapíts, s a haza fényre derül.”

id. Dr. Páll Miklós
okl. erdőmérnök

Az erdőstratégiánk

A napilapokban több ízben olvashattuk a Világ Természetvédelmi Alap (WWF) hazai képviselőjétől azt az elmarasztaló véleményt, hogy országunknak nincs „erdőstratégiája”. Ezekre a vélekedésekre nem tartottam szükségesnek reagálni, mert – istenem – ennyi melléfogást még megengedhetnek maguknak ezek a sajtótermékek. Ám most, immár a szaklapunk májusi számában is találkozhatunk ezzel az elmarasztaló véleménnyel.

Örömmel tölt el, hogy a jelek szerint az első lehetek, akinek alkalma nyílik az általam egyébként nagyrabecsült nemzetközi természetvédelmi szervezet ismereteit kiegészíteni. „Erdőstratégia” című brosránk vagy akár keménykötésű, vaskos kötetünk valóban nincsen, de vannak olyan törvényeink, rendeleteink, szabályzataink, amelyek bizvást nevezhetők hosszú távú, általános és részletes tervnek, tehát „stratégiának” is akár.

Szabadjon ezek sorában első helyen említenem az erdőtörvényünket, azután az erdőrendezési Útmutatót, „Az egyes termőhely-típusokon alkalmazható célállományokat”, az Erdőnevelési modelleket, a Fatemesztési, Erdővédelmi, Erdőrendezési műszaki irányelveket stb. Ezekből már a közepes szakismerettel bírók is tapasztalhatják, hogy ezek tartalmazzák mindazokat az elemeket, amelyek kellékei a hosszú távú általános és részletes tervnek, azaz ezek együttese kiad egy komplett stratégiát. E szabályzatok alapján készülnek az erdei üzemtervek, amiket ugyan tízévenként megújítunk, de ez nem jelenti azt, hogy ezek csupán tíz évre tekintenek előre. Ezek tartalmazzák mindazokat a tény- és tervadatokat, amelyekből már közepes szakismeret birtokában is levezethetők a több évtizedre, évszázadra, mi több, az idők végtelenjéig szóló tennivalók, a gazdálkodásnak mind a kötelező, mind a lehetséges elemei.

E szabályzatokat egyébként korántsem tartom tökéletesnek, ezeket sok területen kellene javítani, ezeket lehet(ne) bíráltni, de nem lehet nemlétezőnek tekinteni. Erdőgazdálkodásunknak bőven vannak hibái, bíráltnivaló elemei, ám ezek korántsem a stratégia hiányából, hanem a szabályzatok be nem tartásából, illetve azok gyenge pontjaiból következnek.

javaslom tehát a kétkedőknek, tanulmányozzák behatóan a fent felsorolt szabályzatokat, hosszú távú terveket, és egy könyvkötészeti szakember segítségével ezeket egy kötetbe gyűjtve bátran

írják rá a borítóra: Íme, itt van Magyarország Erdőstratégiája.

Szabadjon még kitérnem egy másik, nem éppen hízelgő véleményre. Hogy tudniillik nagyon sok az erdőnek nem is nevezhető, nem őshonos fafajokból álló „ültetvényünk”. Erről talán annyit: Azokon a vidékeinken, ahol az erdősültség nem éri el a négy százalékot, annak is örülnünk kell, ha ott akácok, nyára-

sok létesülnek. Annál is inkább, mert ott őshonos fafajokról aligha beszélhetünk, hiszen e vidék természetes állapota részben füves pusztá, részben pedig mocsár volt. Természetesen a stratégiánkban itt is szerepel a jelen termőhelyi viszonyoknak megfelelő, természetszerű állományok kialakítása.

Eger, 2000. május 9.

Reményfy László

Csökken az erdészeti csemetetermelés

Az elmúlt tíz évben a hazai erdészeti szaporítóanyag-termesztés drasztikusan visszaesett, annak ellenére, hogy a csemetekertek száma csaknem megkétszereződött. Ez elsősorban a privatizáció következménye: többek között hirtelen megnőtt a művelés alól kivont területek aránya – derül ki az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet tanulmányából.

Tavaly a hazai erdészeti csemetekertekben összesen 234 millió csemetét neveltek, több, mint 13 százalékkal kevesebbet, mint 1998-ban. Ebből hozzávetőlegesen – akárcsak a megelőző években – 150 millió darabot ültettek ki. A fennmaradó állomány egy részét még nem lehetett felhasználni, mivel eleve többéves növekedési időszakot igényelnek, a másik részét pedig fejletlenség vagy egyéb okok miatt nem tudták értékesíteni – ez utóbbiakat jövőre ismét piacra viszik a termelők. Ezenkívül számottevő a selejt aránya is.

A legkeresettebb faj egyébként a tölgy – ezen belül is a kocsánytalan tölgy –, amely az össztermésnek több, mint 30 százalékát teszi ki. Ezen fajok népszerűségének 1993–1997 közötti növekedése elsősorban a belső piaci igények változásával és az exportlehetőségek bővülésével magyarázha-

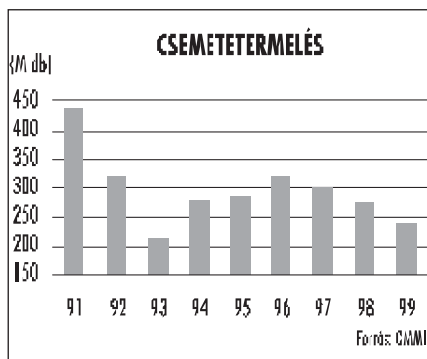
tó. Az előbbieket következtében a tölgyeladások alakulása számottevően befolyásolja az éves teljesítményt. Az elmúlt három évben történt visszaesés a kiviteli lehetőségek beszűkülésére, az Európai Unió (EU) tagállamaiban fokozatosan bevezetett beviteli korlátozásra vezethető vissza.

Figyelmet érdemlő a nemesnyár-állomány összetételének változása annak ellenére, hogy a teljes választékból ezek csak mintegy 0,2 százalékkal részesednek. Az elmúlt években nagymértékben megnőtt, elsősorban az olasz nyár kárára, a pannónia nyár aránya. Ez viszont jelentős gondokat okozhat abban az esetben, ha valamely betegség vagy környezeti hatás miatt az utóbbi fajta károsodna, mivel így számottevően megcsappanna az állomány – mondta lapunknak *Tóth János*, az Erdészeti Szaporítóanyag Terméktanács ügyvezető titkára.

A belföldi termelés az elmúlt években meglehetősen elaprózódott, a csemetekertek száma ugyanis az 1991. évi 644-hez képest 1999-re 1036-ra emelkedett. Ennek következtében – bár a termelésbe bevont terület a szóban forgó időszakban mintegy ezer hektárral növekedett – a kertek átlagos nagysága 4,8 hektárról 3,9 hektárra csökkent.

Az évek óta tartó termeléseszköken szemben az export folyamatosan növekszik, s egyre meghatározóbb a jelentősége. Tavaly a hazai csemetekertekből csaknem 24 millió darab facsemetét szállítottak külföldre, mintegy 10 millióval többet, mint 1998-ban. A legnagyobb megrendelők a holland, cseh és német importőrök voltak. A behozatal ezzel szemben elhanyagolható, tavaly a 340 ezer darabot sem érte el.

(Napi Gazdaság)

A környezetmérnök-képzésről

A volt Soproni Egyetem – ma Nyugat-Magyarországi Egyetem – diákjaiként szerzett és a következőkben leírt tapasztalataink természetesen csak a soproni környezetmérnöki szakhoz kapcsolódnak, de meglehet, hogy más, környezetmérnök-képzéssel foglalkozó egyetemek és főiskolák is – amelyeket a teljesség kedvéért szintén megemlítünk – ugyanezekkel a problémákkal küzdenek. Cikkünk célja az, hogy felhívjuk a gazdasági és társadalmi élet szereplőinek figyelmét a következő sorokban leírt problémákra, másrészt enyhítsük a hazai környezetmérnök-képzéssel kapcsolatos információhiány következményeit.

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának Környezetmérnöki Szakán az elmúlt négy év alatt elvégzett tanulmányok során többször nyílt alkalom számunkra beszélgetni egy-egy vállalat, cég, szervezet képviselőivel. A beszélgetésekből leszűrt tapasztalatainkat többek között a nyári gyakorlatok, a szakmai tanulmányutak, illetve a diákok által egyetemünkön évente megrendezett Állásbörze és Szakmai Fórum alkalmával szereztük.

A legmeglepőbb tanulság számunkra az, hogy beszélgetőpartnereink nem vagy csak nagyon keveset hallottak erről a szakról – annak ellenére, hogy csaknem 8 éve indult környezetmérnök-képzés, és ma már hét képzőintézményben folyik az oktatás egyetemi és főiskolai szinten. Nehezen tudják elhelyezni a képzési rendszerben és meglehetősen kevés információval rendelkeznek arról, hogy milyen jellegű és tartalmú mérnöki tudásanyagot takar egy végzett környezetmérnök diplomája. Ebből következően, ha a potenciális alkalmazók hallottak is e képzésről, a frissen végzett környezetmérnökökkel kapcsolatos információk és szakmai tapasztalatok hiányában alkalmazásuk esélye kisebb.

A nagyobb vállalkozások és az önkormányzatok igen gyakran egyáltalán nem alkalmaznak környezetvédelmi szakembert az ilyen jellegű feladatok ellátására, hanem azt a megoldást választják, hogy munkatársaikat továbbképzéssel teszik alkalmassá a környezetvédelmi problémák megoldására.

Mindezek magyarázatául részben a környezetvédelmi szakemberképzéssel kapcsolatos általános információhiány szolgálhat.

Felvetődhet a kérdés, hogy egy cégnek vagy szervezetnek milyen előnye származhat abból, hogy környezetmérnököt foglalkoztat.

A válasz lehet például az, hogy akár egy széles körű tevékenységgel foglalkozó, tág szolgáltatási profilú cégnek, akár egy speciális területre koncentráló vállalkozásnak, vállalatnak a működése során felmerülő komplex és szerteágazó környezetvédelmi problémái, feladatai megoldására és kezelésére legcélzerűbb egy átfogó környezetvédelmi szemléletű, az összetett problémákat hatékonyan kezelő környezetmérnök szakembert is alkalmazni.

Magyarországon jelenleg számos irányban és képzési formában folyik környezetvédelmi oktatás.

Az egyes felsőoktatási intézményekben folyó környezetmérnöki képzések tematikája alapjaiban hasonló, különbség a képzés irányultságában van.

Egyetemi szinten műszaki-geológiai alapképzéssel környezetmérnök-képzés működik a Miskolci Egyetemen, vegyi-technológiai jellegű oktatás a Veszprémi Egyetemen, általános környezetmérnöki képzés a Budapesti Műszaki Egyetemen, táj- és területfejlesztésre, illetve az ökológiai vonatkozásokra koncentráló képzés Sopronban, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karán. Főiskolai szintű környezetmérnök-képzés pedig a bajai Eötvös József Főiskolán, a pécsi Pollack Mihály Főiskolán és a győri SZIF-en folyik.

Az említett intézmények környezetmérnök-hallgatói egy átfogó, minden szakterületre kiterjedő ismeretanyaggal bővíthetik tudásukat, ez teszi őket alkalmassá arra, hogy egy felmerülő környezetvédelmi problémát a maga bonyolultságában átlássanak és szakszerű megoldást találjanak rá.

A hazai környezetmérnök-képzés kapcsolatban áll szinte minden tudományos és szakmai területtel:

- természettudományokkal,
- műszaki tudományokkal,

- gazdaságtudományokkal,
- társadalomtudományokkal,
- jogi és szakigazgatási ismeretekkel,
- földméréssel és távérzékeléssel,
- környezetpolitikával,
- területrendezéssel, terület- és tájrendezéssel.

Ezekre az ismeretekre épül a Nyugat-Magyarországi Egyetem soproni Erdőmérnöki Karán is a műszaki oktatással megerősített, területfejlesztésre, valamint a környezet-, természet- és tájvédelem ökológiai vonatkozásaira koncentráló környezetmérnöki szakemberképzés. Itt a generalista alapképzésen felül természetvédelmi, geo-környezet-tudományi és területfejlesztési-területrendezési és környezetinformatikai szakirányokra specializálódhatnak a soproni hallgatók.

Bár a környezetmérnökök alkalmazása még nem terjedt el széles körben – feltehetően az előbbiekből kifejtett okok miatt – a környezetvédelmi szabályozás folyamatos szigorítását megtestesítő újabb és újabb jogszabályok egymás után lépnek hatályba és várhatóan egyre nagyobb számban jelennek meg a jövőben, hiszen alkalmazkodnunk kell az európai normákhoz.

A környezetmérnökök kötelező és külön feltételek nélküli alkalmazását, illetve bizonyos tevékenységek végzéséhez való jogát néhány jelenleg is hatályos jogszabály már leírja [pl. a 11/1996. (VII. 4.) Ktm. rendelet a környezetvédelmi megbízott alkalmazási és képesítési feltételeiről és kapcsolódóan a 93/1996. (VII. 4.) Korm. rendelet a környezetvédelmi megbízott alkalmazásának feltételeihez kötött környezethasználatok meghatározásáról, illetve a környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter 12/1996. (VII. 4.) KTM rendelete a környezetvédelmi felülvizsgálat végzéséhez szükséges szakmai feltételekről].

Kérdés azonban, hogy a környezetvédelmi jogi szabályozás és végrehajtásának adott hatékonysági szintje hogyan, mennyire segíti e tudásanyag szakmai hasznosulását?

Egyre inkább terjed a köztudatban is, hogy az Európai Unióhoz való csatlakozás függvényében az offenzív környezetvédelem és a tájfejlesztés szerepe az elkövetkezendő évek során hatványozottan nőni fog. Ennek tükrében a növekvő és fokozódó, mind összetettebb

ez irányú igények kielégítésére, valamint a szigorúbb szabályozásnak való megfelelés megvalósításához az ezen a területen képzett szakemberek alkalmazása tűnik a legkézenfekvőbbnek. A soproni környezetmérnök-képzésre nem a specialitás jellemző, hanem az, hogy átfogó ökológiai szemléletű, és az EU alapelveinek is megfelelő, táj-, illetve régiószintű problémák átlátására és kezelésére is képes szakembereket ad.

Írásunkat tehát gondolatébresztőnek szántuk mindazon vállalatok és szervezetek számára, akik bármiféle kapcsolatban állnak a környezet- és természetvédelemmel, valamint tájfejlesztéssel, illetve a jövőben hasonló végzettségű szakembereket keresnének munkatársnak.

Végezetül örömmel vennénk, ha az érintett cégek és környezetvédelmi szervezetek a jövőben is mind nagyobb számban képviseltetnék magukat a hallgatók által egyetemünk falai között minden év tavaszán – immár hagyományosan – megrendezett Állásbörzén és Szakmai Fórumon, hiszen ezeken a rendezvényeken nyílik alkalom személyes találkozásra, szakmai beszélgetésre, tájékozódásra és tájékoztatásra.

Széll Andrea és Vityi Andrea

Nyilvánosság előtt az erdőgazdálkodás

Március elején a Napi Magyarországot hasábjain Sebeők János közíró egészoldalas írását a lap szerkesztősége vitaindítónak szánta. A napilap hat héten át közölte a meglehetősen provokatív írásra beküldött hozzászólásokat. Azután a lap egyesült a Magyar Nemzettel, és a polémia abamaradt. Tekintettel arra, hogy a megjelent írásokat – mint kiderült – kevesen olvasták, az elnökség úgy döntött, hogy az Erdészeti Lapok júniusi mellékleteként közreadja valamennyit. Azokat az írásokat is, melyek a lap megszűnése okán nem jelenhettek meg. Mivel az erdőgazdálko-

dás soha ekkora terjedelmű nyilvánosságot nem kapott napilapban, érdemes a tevékenységünkkel kapcsolatos véleményeket újraolvasni, hiszen a vitához szánt írások valahol a közvélemény egy részét képviselik.

Az Erdészeti Lapok szerkesztősége továbbra is szívesen közli mindazon gondolatokat, melyek a cikkek alapján fogalmazódnak meg az olvasóban, függetlenül attól, hogy kit képviselnek. Egy kérdés van csupán. Az írás ne legyen három-négy gépelt oldalnál több.

A Szerk.

ERFA-TOURS

Erdészeti és Faipari, Utazás- és Oktatásszervező Kft.

Erdészeti és természetvédelmi szakmai-turisztikai utazás Erdélyben
2000. augusztus 30. – szeptember 5. (7 nap/6 éj)

Csoportvezető: Kertész József

Útvonal: Nagyvárad–Kolozsvár–Szováta–Parajd–Korond–Csíksomlyó (szakmai program Gyergyószentmiklós–Gyilkos-tó–Békás-szoros–Tusnád-fürdő–Szent Anna-tó–Kézdivásárhely–Sepsiszentgyörgy–Kálnok–Gyimes–Tolvajos-tető (985 m)–Hargita-fürdő–Hargita-fennsík–Székelyudvarhely–Székelyfűrdő–Brassó–Fogarasi-havasok–Segesvár–Gyulafehérvár–Alvinc–Déva–Arad–Nagylak–Szeged

Szakmai program: a Gyulai havasokban, Tordai hasadéokban Hargita megyei Erdőgazdaság, Gyergyószentmiklós Erdészeténél, Háromszék megyei Erdőgazdaság területén, Hargita megye Csíkszeredai Erdészeténél: környezeti károk-bányaművelés környezeti kárai a csodálatos Hargita-fürdőn. A romániai erdőművelési műszaki átvételek metodikájának tanulmányozása viharok utáni erdőfelújításban. A különleges magánerdő-gazdálkodás Gyimesben.

Részvételi költség: 43 600 Ft/fő, amely tartalmazza az alábbi költségeket: szállás (2–4 ágyas elhelyezéssel), reggelivel, vacsorával, szakmai program és kíséző, belépőjegyek, biztosítás.

Tervezett utazási költség: kis csoport esetén (18 fő): 22 000 Ft, nagy csoport esetén (40 fő): 13 000 Ft.

Jelentkezési határidő: 2000. augusztus 25.

ERFA-TOURS Budapest, Fő u. 68.

Tel./fax: 201-2453

Kárpátalja–Kárpátok bércein tanulmányút
2000. szeptember 16–21. (6 nap/5 éj)

Csoportvezető: Kertész József

Útvonal: Bp. M3–Nyékládháza, Beregsurány-határ, Beregszász–Nagy-szőlős–Huszt (Técső). **Útközben szakmai program** Munkács–Szojva–Vereckei hágó–Huszt (Técső) útvonalon, a Nagyág és Talabor völgyében. A faanyag-közéltetés, -szállítás kezdetei. Erdészeti és Faústatási Múzeum. Színevéri Nemzeti Park és tó. Tiszabogdány, a Kárpát-medence legszebb őserdeje. Hoverla 2061 m. tszf. Gyalogtúra a törpefenyők övében (nehéz terep). Rahó–Beregszász–Beregsurány–Bp.

Ellátás: félpanzió (reggeli, vacsora).

Az utazásnál rossz utakra, nagy távolságokra kell számítani. Időjárási és terepviszonyok miatt bakancs, esőkabát szükséges.

Részvételi költség: 44 500 Ft/fő,

amely az alábbi költségeket tartalmazza:

5 éj szállás (2–4 ágyas elhelyezéssel), reggelivel, vacsorával, szakmai program és kíséző, belépőjegyek, biztosítás.

Tervezett utazási költség: kis csoport esetén (18 fő): 18 000 Ft, nagy csoport esetén (40 fő): 12 000 Ft.

Jelentkezési határidő: 2000. augusztus 25.

1027 Budapest, Fő u. 68.

Tel./fax: 201-2453

VADÁSZOK FIGYELMÉBE!

szeptember 3., hétfő, Szlovákia

HUBERTUS vadászati napon részvétel és St. Antal vadászakstély megtekintése, Selmechányán városnézés, bányalátogatás

november 11–12., Ausztria, Lilienfeld, HUBERTUS-napok

december 9. Bécs, Advent

Bővebb felvilágosítás: Kiss Gabriella Budapest, Fő u. 68. Tel./fax: 201-2453

Az erdő és az erdei munkás a XX. században millenniumi konferencia

Már a rendezvényre szóló meghívó címét is jó volt olvasni. Mert valljuk be őszintén, ebben a megbolondult, elanyagiasodott világban, amikor kevés kivétellel mindenki a még több pénzt hajszolja – ki gondol a „melósokra”? Pedig ha belegondolunk – s ez a mi szakmánkban fokozottan igaz –, a kétkézi munkás, a szaki nélkül nem mennénk sokra.

Nos, ezen a rendezvényen az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete elsősorban a dolgozók helyzetét, lehetőségeit helyezte előtérbe.

Barta László elnök megnyitója után

Király Pál tartott előadást az 1900. évi XXVIII. tc. az erdőmunkásokról címmel.

Frőlich András ny. igazgató az „Erdészeti szakmunkásképzésünk története” témában remekelt. Hosszú évtizedes tapasztalatát felhasználva vázolta azt a lehetetlen helyzetet, melybe mára a szakmunkásképzés jutott.

Szász Tibor ny. főosztályvezető is a múlt elfogadhatóbb szakemberellátását idézte „A korszerű eszközöket alkalmazó főhivatású fakitermelők története hazánkban” című előadásában.

Ráczné Schneider Ildikó „Szakmai

múltunk”-ról szólt, kiemelve az embert, akiről olykor megfeledkezünk.

Herczeg Miklós főtitkár a szakszervezetek történelmi mélységéből indult szerepét vezette le a mai nap tennivalójáig.

A hozzászólók is kiemelték, hogy az embert nem szabad elfelejteni, és tisztességes tudást és kenyeret kell adni minden, az erdőben dolgozó munkásnak.

Az a gyanúm, hogy nem ártana e témában több hasonló rendezvényt összehívni.

Pápai Gábor

Vadbiológiai évkönyv 7. kötet

A Szent István Egyetem Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszékének kiadásában júniusban jelenik meg a Vadbiológiai évkönyv 7. kötete, amely új vadbiológiai és vadgazdálkodási kutatási eredményeket ad közre. A 96 oldal terjedelmű kötetben a következő munkák találhatók:

- *Mátrai Katalin* és *Szemethy László*: A gímszarvas szezonális táplálékának jellegzetességei Magyarország különböző élőhelyein

- *Szemethy László*, *Mátrai Katalin*, *Orosz Szilvia*, *Pölöskei Balázs* és *Szaka Gyula*: A gímszarvas táplálékválasztása erdei és mezőgazdasági élőhelyen tavasszal

- *Tóth Péter* és *Szemethy László*: A gímszarvas elterjedési területének változása Magyarországon

- *Csányi Sándor* és *Tóth Péter*: Populációrekonstrukció alkalmazása a hazai gímszarvas-állomány létszámának meghatározására

- *Náblik András* és *Sándor Gyula*: Egy szabad területi dámszarvas populáció szaporodási teljesítménye

- *Mátrai Katalin*: Az őz téli tápláléka: élőhelytől függő azonosságok és különbségek

- *Urr Antal* és *Mátrai Katalin*: A muflon élőhelyhasználata egy dombvidéki élőhelyen Magyarországon

- *Heltai Miklós*, *Szemethy László* és *Bíró Zolt*: Új fajok a hazai faunában: az aranysakál, a nyestkutya és a mosómedve Magyarországon

- *Haáz Éva Anita*: A kutya és farkas szőrének elkülönítése

- *Heltai Miklós*, *Lanszky József*, *Szemethy László*: Adalékok a vörösróka táplálkozásához

- *Horváth Győző* és *Tölgyesi Magdolna*: A nyílt és a robusztus populáció becslési módszer összehasonlító elemzése a sárganyakú erdeigér tanulmányozásában

Az érdeklődők a Vadbiológiai évkönyvet bruttó 560 Ft + postaköltség áron postai utánvétellel rendelhetik meg a következő címen:

Szent István Egyetem, Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék, 2103 Gödöllő, Páter K. u. 1., fax: 28-420-189, e-mail: css@alces.vvt.gau.hu.

Dr. habil. Csányi Sándor
szerkesztő

Vadász alkotók kiállítása a Hevesi Iskola Galériájában

A mind nagyobb rangot elérő Nagykanizsai Hevesi Sándor Általános Iskola Galériájában nyílt meg a Zalai Vadász alkotóművészek kiállítása.

A kitűnően megrendezett és látványában is jól megkomponált kiállítást *Feiszt Ottó*, a ZALAERDŐ Rt. vezérigazgatója ajánlotta a szépszámu érdeklődő figyelmébe. Az ünnepélyes megnyitó műsorában közreműködtek az iskola versmondói és énekkara.

A kiállítás anyaga Keszthely után most Nagykanizsán került bemutatásra. Az alkotók által megjelenített világ csodálatos titkai a kiállítók mindennapjainak része, lévén maguk is naponta a természetben járó erdészek és vadászok.

Keszthelyi Jenő intarziaképei a szakmai precizitást, a természet iránti végtelen szeretetét sugallják.

A fafaragók közül a fiatal *Marton Lajos* domborfaragásos tárgyai és karcolt csont és szaru használati eszközei a népművészet eszköztárával tükrözi a természetet.

Wegroszta Zoltán ismert és rendszeresen kiállító alkotó. Szobrain és domborfaragásain a környezetét, a régmúlt emlékeit, a régi népelet köréből megidézett képeket és vadászjeleneteket mutat be.

Trajber Elemér faszobrait és térplasztikáit részben a természet, részben az alkotó művész éles szeme, az anyag és forma feltétlen tisztelet hozza létre. Különös figurái és térplasztikái igazi meglepetések.

A festők közül *Kun Edit*, a fiatal vadászfestő nemzedék legjelesebb képviselője, képeiből sugárzik a természet önfeledt szeretete, tisztelete és az átélt élmények valóságát.

Marics Attila a társaság legfiatalabb tagja. Képeinek festői és grafikai megfogalmazásai egy fegyelmezett, pontos, minden részletre kiterjedő megfigyelő alkotó kibontakozását vetítik elénk.

Jelentős számban képviseltetik magukat a fotósok.

Polster Gabriella, *Bodai György*, *Berke József*, és a fiatalok közül *Adorján Péter*, *Hóbor Zsolt*, *Jakabfi Tamás* képein a természetfotózás megnyugtató, szép szenvedélyének lecsűrődését láthatjuk.

Vajon lehet-e jobb hely egy iskolai galériánál, ahol megannyi kitűnő alkotás és alkotó bemutatkozhat, közel hozva a természetet és annak szeretetét.

Napjaink katasztrófái, környezetünk

most már napi pusztulása még jobban ráébresztheti e tárlat látogatóit – gyermekeinket – a meglévő, de elveszhető, pusztuló értékeinkre.

WZ

A Casuarina-kutatás egy évtizede

A Casuarina nemzetség többcélú hasznosításra alkalmas fajokokat foglal magában, jelentős gazdasági értéke miatt szerepe fokozatosan növekszik. Arid és szemiárid trópusokon kap helyet az erdőtelepítésben, ott, ahol kevés az erdő és nagy a sivatagosodás veszélye. Őshazája Ausztrália, itt fáját tüzelésre használják. Nitrogénkötő, sőtűző, szélvédelemre, homokkötésre, talajjavításra kivá-

ló. Fája ipari hasznosításra is alkalmas. Elterjesztését kiterjedt nemesítési kísérletek szolgálják, ezt a munkát morfológiai, szerológiai, biokémiai és faanatómiai vizsgálatokkal alapozták meg.

(M. H. El-Lakany: A decade of research on Casuarina. 18th IUFRO World Congress. Div. 1. Vol. I. 31–38. o.)

Ref. Dr. hc. dr. Szodfridt István

Tűz a vadasparkban

Erdőtűz pusztít az etiópiai Nechsar vadasparkban, amely egy ritka antilop-fajnak ad otthont. A tüzet a helyi törzsek tagjai okozták, akik a környéken a bozótosok felégetésével növelik a művelés alá vont földterületet. Mintegy hetven-

ezer katona, paraszt és diák dolgozik a földön a lángok megfékezéséért, s a délafrikai és az etiópiai tűzoltók két helikopterről és egy katonai megfigyelő repülőgépről irányítják a küzdelmet.

(Élet és Tudomány)

Erdômûvelô – fakitermelô szakma kiváló tanulója verseny (Ásotthalom)

Kiváló időben zajlott az országos vetélkedő. A rendező szakiskola kitett magáért. A hivatalos ceremónián megjelenők is igazolták a hasonló rendezvények fontosságát.

Bartha Pál előadását tartja. Balra Andrásiné dr. Ambrus Anikó, jobbra Gy. Szabó Pál

A verseny alatt zajló Nyitott kapuk Európába című rendezvény programja a következő volt:

Erdőgazdálkodás a XXI. század küszöbén – *Bartha Pál* szakfőtanácsos, FMV Erdészeti Hivatal

A tanulmányi erdők szerepe az erdészeti szakképzést folytató iskolák életében – *Gy. Szabó Pál* osztályvezető, ÁESZ Kecskeméti Igazgatósága Szegedi Erdőfelügyeleti Osztály

Az erdészeti szakoktatás időszerű kérdései – *Dr. Marton István* főosztályvezető, FVM Oktatási, Kutatási és Fejlesztési Főosztály

Az eredményhirdetésen, valamint a verseny ünnepélyes bezárásán részt vett *dr. Mucsi Imre* helyettes államtitkár, FVM.

A műsort a helyi gyermek fúvószenekar és majorette együttes szolgáltatta.

Helyezés:

1. László Emőd (Ásotthalom)
2. Vas Zoltán (Szőcsénypusztai I.)
3. Kövér Gábor (Ásotthalom)
4. Sztarovits István (Ásotthalom)
5. Focht Gergely (Szőcsénypusztai I.)

6. Papp László (Ásotthalom)
7. Csalló Gábor (Szőcsénypusztai I.)
8. Mátrai Tamás (Mátrafüred)
- Csuha Ottó (Szőcsénypusztai II.)
10. Nemes Rajmund (Szőcsénypusztai II.)
11. Somogyi Attila (Szőcsénypusztai I.)
12. Krivarics Róbert (Szőcsénypusztai II.)
13. Gróznér Gábor (Szőcsénypusztai II.)
14. Mátrai János (Mátrafüred)
15. Górh Attila (Mátrafüred)
16. Ipacs Gábor László (Mátrafüred)

Az Erdészeti Múzeum tisztelettel és szeretettel hívja és várja Önt, kedves családját, barátait, munkatársait és ismerőseit
MI KÉSZÜL FÁBÓL?
című időszakos kiállítására.

A kiállítás helye: Erdészeti Múzeum
– Sopron, Templom u. 4.

Megtekinthető: 2000. június 18-ig,
szerda kivételével, naponta 13–17
óraig.

Kölcsönzőink, akiknek ezúton is
köszönetünket fejezzük ki:

Györkös Ferenc úr (Bodajk) és a
Soproni Múzeum Néprajzi
Gyűjteménye

Továbbá köszönjük néhai Horváth
Imre (népi fafaragó) családjának a
hagyatékából Múzeumunknak jut-
tatott értékes ajándékát.

A Soproni Erdészeti, Faipari és Föld-
méréstörténeti Múzeumot az 1999. évi
Az Év Múzeuma pályázatban foglalt te-
vékenysége elismerésül *Rockenbauer
Zoltán*, a nemzeti kulturális örökség mi-
nisztere elismerő oklevéllel tüntette ki.

MOTORFŰRÉSZKEZELŐ TANFOLYAM

Favágás felsőfokon

**Motorfűrész-kezelő és fakitermelő tanfo-
lyam, az Erdészeti Biztonsági Szabályzat
(EBSZ) előírásai alapján, állami vizsgabi-
zonyítvánnyal:**

JU-HÉ CENTER
Erdőgazdálkodási Kft.

**Erdészeti tervek, erdőgazdálkodási szak-
tanácsadás, kivitelezés**

Hogy lássuk a fától az erdőt:

JU-HÉ CENTER Kft.,
tel.: 06 30 93 63 473

Az Országos Erdészeti Egyesület
kiadásában megjelent
Hermann Krutzsch: Erdők megújítása
c. könyve.

Fordította: Madas László.

Krutzsch „Erdők megújítása” című könyve
mindenkihez szól, akinek valami köze van az
erdőhöz: álljon a szakmai hierarchia bárme-
lyik posztján, foglalkozzék kutatással,
oktatással, erdőtervezéssel vagy ellenőrzés-
sel, legyen állami vagy magánerdő-
gazdálkodó vagy barangoljon csupán
szívesen az erdőben és védje a természetet.
Vegyük figyelembe, hogy a könyv kézírata
immár ötven esztendővel ezelőtt készen
volt, miközben a világ technikai és kulturális
fejlődése egyre gyorsuló iramban változott.
Krutzsch vezérelve azonban a biológia
egyedül teherviselő talaján születtek, ezért
időállóak.

A Tisztelt Olvasó forgassa e könyv lapjait ôsz-
inte érdeklődéssel, megéri – írja
előszavában Madas László.

Pilismaróti jelölôverseny – 2000

A Pilisi Parkerdő Rt. idén is megrendezte hagyományos jelölôversenyét. A közel száz résztvevô nemcsak a jelölésekben, hanem a választékolásban is összemérte tudását.

Nem a győzelem, a részvétel a fontos. Ez most is így volt.

A Pilisi Parkerdő Rt. kiosztotta az „Év erdésze” címet, mely nem kevés pénzjutalommal és emléklappal jár.

Az év erdésze, *Kaszás András* 1964 óta szolgál erdészként. A Budapesti Erdészet pesti oldalának dél-pesti kerületében 1985 óta dolgozik folyamatosan kerületvezető erdészként. E térségben kiemelkedő munkát végzett, végez. A szét-szórt, egymástól több km-re lévő lakott területekkel terhelt erdőrészek miatt igen nehéz körülmények között, messze az átlag feletti őrzési-védelmi feladatot old meg kiválóan. Fahasználati munkáinak bonyolítása, szervezése kimagasló.

A végeredmény:

Egyéni verseny:

- I. helyezett **Czita Gábor**
- II. helyezett **Görgös Tibor**
- III. helyezett **Borbély Ferenc**

Csapatverseny:

- I. helyezett bajnai csapat tagjai:
Albel Ferenc, Borbély Ferenc, Dankó Sándor

- II. helyezett budapesti csapat tagjai:
Kiss Attila, Görgös Tibor, Sztanó András

- III. helyezett pilisszentkereszti csapat tagjai:
Szementa Mihály, Müllner Antal, Hornyák Zoltán

A veszprémi HM helyi csoportja és az Erdészeti-történeti Szakosztály millenniumi emlékülése

Előadók:

Dr. Mészáros Gyula: Az elmúlt 1000 év erdőgazdálkodása a Bakonyban

Dr. Csőre Pál: Az erdő- és vadgazdálkodás intézményrendszere az Árpád-házi királyok korában

Rakonczay Zoltán: A honvédségi erdőgazdaságok kialakításának története

Szekeres György: A HM Veszprémi Erdőgazdaság tevékenysége a kezdetektől

Zsúfolásig megtelt az előadóterem. A Soproni Egyetemről jött hallgatók érdeklődésén látszott, hogy a fiatalságot is érdekli a múlt, és hogy a szűkebb pátriák történetének ismerete éppúgy hozzátartozik a helyes vezetői döntéshez, mint az alapos szakismeret. Sokszor a jelentéktelennek hitt történés is befolyásolhatja a későbbi sorsok alakulását.

Érdekes volt megtudni, hogy hogyan alakultak ki a HM területek, s hogy a kor törvényességét is figyelmen kívül hagyó államigazgatási eljárást is jobb volt „elhallgatni”.

A másik, hogy a megalakult HM erdőgazdaságokat, s vele együtt a szakembereit is az erdészek nagy közössége kirekesztette. (Érdekes, hogy valami ilyesmi játszódott le a termelőszövetkezeteknél és állami gazdaságoknál dolgozó kollégákkal is. Hogy ez miért volt, arra talán csak egy mélylélekbűvár pszichológus tudná megadni a választ.)

Nagyon jó rendezvény volt.

Pápai Gábor

Összevonás

A takarékosági és ingatlanracionalizálási program részeként a HM Budapesti Erdészeti Rt.-be olvad a HM Kaszói Erdőgazdasági Rt. A Somogy megyei Területfejlesztési Tanács vidékfejlesztési, elsősorban a várható foglalkoztatási gondok miatt, levélben tiltakozott az összevonás miatt.

A 15 ezer hektáron gazdálkodó, az elmúlt évben már 1 milliárd forint nettó árbevételt elérő, 326 millió forint alapítókéjű, tartósan állami többségi tulajdonban maradó cég 1993-ban alakult részvénytársasággá. Az elmúlt évi nyereségadatok egyelőre nem ismeretesek.

Az elsősorban erdő- és vadgazdálkodást, külföldi bérvadásztatást folytató

társaság 1998-ban még 861,1 millió forint nettó árbevételt ért el, ebből az export árbevétele meghaladta a 617 millió forintot. A két fűrészüzemet is működtető Kaszói Rt. 1998-at 20,1 milliós adózás előtti, illetve 19 milliós adózott eredménnyel zárta. A korábban is HM kezelésben lévő erdő- és vadgazdaság a somogyi térség egyik, idegenforgalmi szempontból is legvonzóbb és leglátogatottabb területe. Kaszói-pusztán szálloda, vendéglátó és egyéb kiszolgáló létesítmények működnek. A társaság rendkívüli igazgatósági ülésén megerősítették az összevonás hírét, s bejelentették, hogy a jövőben a társaság Kaszói Erdészeti Igazgatóság néven működik tovább.

(tájékoztató)

Polgármester-vendégek

A Kisalföldi Erdőgazdaság Rt. működési területének önkormányzati vezetőit látta vendégül. A rendezvényeken – hét alkalommal – több, mint ötven polgármester vett részt. *Dr. Magas László*, a társaság vezérigazgatója előljáróban a magyar erdőkről, az erdőgazdálkodás kereteiről, szükségességéről beszélt a meghívott polgármestereknek. Megemlítette, hogy a rendszerváltást követő és sok helyen máig kusza tulajdonosviszonyokat megcsináltak a magyar erdők, s bár az évtizeddel korábban kitűzött erdőtelepítési koncepciót már láthatóan nem képes maradéktalanul teljesíteni a szakágazat, országunk erdei az utóbbi évek során is folyamatosan gyarapodnak.

(Kisalföld, Németh D.)

Könyvismertetés

Dr. Tóth József: Erdészeti rovartan

Az utóbbi évek örvendetesen szaporodó új szakkönyveinek sorában az elmúlt év utolsó napjaiban került ki a nyomdából a *dr. Tóth József* által szerkesztett Erdészeti rovartan.

E témakörben *Győrfi János* tollából 1957-ben jelent meg az erdőmérnökök, növényvédelmi szakemberek, entomológusok által azóta is alapműként forgatott könyv. A Győrfi professzor munkássága óta született új ismeretek, kutatási eredmények feldolgozása és megjelentetése évtizedes igénye volt a szakterülettel szorosabb kapcsolatban álló kollégáknak.

Az Erdészeti rovartan szerzői nem törekedtek általános entomológiai mű összeállítására, céljuk az erdei életközösségben élő vagy azzal szorosabb kapcsolatban álló fajok ismertetése, életmódjuk, esetleges kártételük, hasznuk bemutatása volt. Nem feledkeztek meg emellett az Erdészeti rovartan kiemelkedő művelőinek bemutatásáról, a rovarvilág és környezet, az egyes fajok közötti, a növényevő rovarok és tápnövények közötti kapcsolatrendszer rövid összefoglalásáról, az emberi tényezők rovarokra gyakorolt hatásának ismertetéséről. A könyvben feldolgozásra került a fénycsapda-hálózat, az Erdővédelmi Figyelő-Jelzőszolgálati rendszer, a Nyugat-Magyarországi Egyetem (és jogelődje), az ERTI, az OEE Erdővédelmi Szakosztálya, az MTA Növényvédelmi Kutató Intézete és a gyakorlati szakemberek munkájának eredménye.

Az erdészetileg fontosabb fajok, nemzetségek kiemelt ismertetése, a szükséges mértékben közölt határozókulcsok, kárképek, rágásképek a 233 kiváló színes fénykép, a részletek után érdeklődők számára a bőséges irodalomjegyzék mind segíti a könyv használatát, növeli annak értékét.

A népes szerzőgárda, a szerkesztést vállaló Tóth József és a nagy számú anyagi támogató – 15 erdészeti társaság, 2 nemzeti park, az ERTI, az OTKA, az Ember az Erdőért Alapítvány, az ANTICIMEX Kft. – mindent megtett annak érdekében, hogy a mindennapok erdővédelmi munkáját segítse.

Jó szívvel ajánlom minden erdész és növényvédő szakembernek, a természetet kedvelőknek a könyvet.

Dr. Varga Szabolcs

Láng Z. szerk.: A zöltség-, dísznövény- és szaporítóanyag-ter- mesztés berendezései és gépei

A könyv – amely elsősorban egyetemi, főiskolai tankönyv, de amelyet eredménnyel forgathatnak a gyakorlat szakemberei is – elsősorban a kertészeti ágazat különböző területeinek műszaki hátteréről ad tájékoztatást. Eredményesen használható azonban az erdőmérnök-képzésben is, továbbá érdeklődésre tarthat számot az erdészeti szaporítóanyag-termesztés gyakorlatában is, mivel a két terület között számos a rokon vonás, továbbá a népes (17 fős) szerzői kollektívának tagja dr. Horváth Béla, a Nyugat-Magyarországi Egyetem egyetemi tanára is, aki az erdészeti csemete-termesztés gépesítéséhez kapcsolódó fejezetrészeket írt a könyvbe.

A könyv három fő részre tagolódik:

- a szabadföldi termesztés gépeit,
- a növényházak létesítményeit, berendezéseit, gépeit, valamint
- a termények előfeldolgozását és tárolását leíró részekre.

A fejezeteken belül az egyes technológiai lépéseknek megfelelő bontásban tárgyalja a gépeket, berendezéseket

úgy, hogy azokat egy-egy jellegzetes vagy általánosítható változaton keresztül mutatja be, ismerteti működési módjukat, üzemeltetésüket. A fejezetek végén általában a csoportba tartozó legismertebb gyártmányokat táblázatos formában is összefoglalja.

A könyvben – annak vázolt szerkezeti felépítéséből következően – kiemelten az erdészeti csemetetermesztés gépesítésével foglalkozó fejezet nincsen, de az egyes fejezetekben szinte valamennyi olyan gépről szó esik, amely szakterületünkön előfordul. Az egyes fejezeteken belül van azonban néhány olyan rész, amely teljes egészében az erdészeti szaporítóanyag-termesztés gépesítéséhez kötődik:

- iskolázógépek és üzemeltetésük,
- szabadföldi csemetetermesztés speciális gépei,
- az erdészeti intenzív csemetetermesztés gépei.

A könyv minden fejezetét részletes irodalomjegyzék zárja.

A szakértő szerzőgárda által megírt könyv hasznos segítséget nyújt mind az oktatásban, mind a gyakorlati szakemberek számára az egyes technológiák megvalósítására legalkalmasabb gépek kiválasztásához és azok üzemeltetéséhez.

Dr. Varga Szabolcs

A fák állva haltak meg 10 00

Mintegy 10 ezer évvel ezelőtt, a legutóbbi jégkorszak végén a mai Michigan területén is megolvadtak a gleccserek, s a vidéket meghódították és elborították a lucfenyők. Aztán, szinte tragikus hirtelenséggel, az erdők elpusztultak. Maradványaikat azonban a rájuk rakódó homokrétegek meglepő épségben megőrizték, s ma tudósok vizsgálják rajtuk a hirtelen felmelegedés okozta változásokat. Leginkább arra kíváncsiak, milyen tanulságokkal szolgálhatnak e maradványok a mának, amikor a legtöbb kutató szerint ismét egy világmelegető felmelegedés korszaka köszöntött a Földre.

A Michigani Műszaki Egyetem kutatói teljesen véletlenül szereztek tudomást az eltemetett erdőről, amelyre egy homokbánya munkásai bukkantak rá. A kuta-

tók hanyatt-homlok a helyszínre siettek, hogy a tudományos vizsgálatok céljából legalább időlegesen záróják a területet, mielőtt a páratlan lelet teljesen eltűnne. Ezután megkezdték a homok és a nyomában feltörő víz óvatos eltávolítását. Amit feltártak, az valóban lenyűgöző volt: mintegy 6000 négyszögölnyi erdő, benne még álló fákkal, olyan tökéletes épségben, hogy a fák törzsén még a moha is megmaradt. „Szemre megtévesztésig hasonlít azokhoz az erdőkhez, amelyek ma zöldellnek a Hudson-öböl partjainál – mondta Kurt Pregitzer, az egyetem erdőmérnöki karának professzora. – Ez az épségben megmaradt teljes ökológiai rendszer páratlan lehetőséget kínál a hirtelen felmelegedés hatásainak tanulmányozására.”

A vizsgálatokból kiderült, hogy a jég

Élményeim a nemzeti vállalatok megalakulásakor

Dr. Járasi Lőrinc cikkében több, mint 50 évvel ezelőtti eseményt, az erdőigazgatóságoknak nemzeti vállalattá való átalakítását ismerteti – történelmi hűséggel – az akkori rendeletek függvényében.

Vajon hogyan érintette ez az átszervezés az erdőigazgatóságok és az erdőgondnokságok dolgozóit?

A kinevezett és kisegítő alkalmazottakat teljes bizonytalanság vette körül. A különböző szóbeszéd, rémhír feszültséget, félelmet keltett a dolgozóknban. Nem alaptalanul. Különböző igaztalan vádak keltek szárnyra, melyek következtében többeket ért igazságtalan, megalázó intézkedés.

Az 1948-as év nyarának közepén megkezdődött a káderezés. Két főből álló bizottság jelent meg az erdőgondnokságoknál. Általában az I. ügyosztály (személyzeti) vezetője és a szakszervezet vezetője (akkor még volt külön erdészeti szakszervezet). A bizottság minden fizetési osztályba sorolt és kisegítő dolgozót meghallgatott. Politikai, szakmai és a szovjet irodalomra vonatkozó kérdéseket tettek fel. Az izgalom és a kérdések rendkívülisége bénítólag hatottak a megkérdezettekre. Ezért a kérdezettek a megfelelő válasszal általában adósak maradtak. Ilyen adóssá váltam én is, aki napidíjas irodai kisegítő voltam, és a káderezést követően erdőgondnoksági számvevőnek neveztek ki.

Már a káderezést megelőzően megkezdődött a vezetők leváltása, majd folytatódott. Tehát még a MÁLLERD fennállásakor. Leváltották az erdőigazgatóság igazgatóját, osztályvezetőit, az erdőgondnokságok vezetőit. Az úgynevezett B listázás után megtörténtek a kinevezések. Ezt követően az 1949. március 1-jével megalakulandó nemzeti vállalat alkalmazottai a MÁLLERD Erdőigazgatóságoktól már február 1-jén megkapták kinevezési, áthelyezési rendelvényüket. Bevezették a fizetési osztályok helyett a kollektív szerződést, melyet a megelőző felmérésben a dolgozók elutasítottak.

Megjegyzem, hogy több elbocsátott erdőmérnök a létrehozott erdőrendező-ségi csoportoknál helyezkedett el, de sokan, számszakiak is, a fejlődő ipar területén találtak munkahelyet.

A nemzeti vállalatok belső felépítésére már nem emlékszem. Általában a volt erdőigazgatóságok székhelyén alakult NV-oknál maradtak a jobb munkaezők, míg az új székhelyű központokhoz kerültek a többiek.

Az erdőgondnokságok felépítése a következő volt:

Erdőgondnok
Erdőgondnok-helyettes (munkáskáder)
Irodavezető
Számvevő
Gépíró adminisztrátor

Takarító

Kerületvezető erdészek

Csemetekert-kezelők

Rakodókezelők

1950 tavaszán mindenkit váratlanul ért az újabb káderezésre való invitálás. Erre az elbeszélgetésre az előző alapján készültek fel a műszaki és adminisztratív dolgozók. A legnagyobb meglepetésre az elbeszélgetésre egy idegen üzembe került sor. Az idegenekből álló bizottságban csak egy erdőgazdasági munkáskáder képviselte a szakmát. Az ezt követő áthelyezések és elbocsátások tisztán megmutatták, hogy a személyi kérdésekben hozott döntések politikaiak voltak. Megemlítem, hogy a káderek, így az erdőgondnok-helyettesek sem jártak jól, mert megszűnt a beosztásuk.

1950. augusztus 1-jével megalakították a kisebb erdőgazdaságokat. A központ létszámát 17 főben rögzítették. Megalakították az üzemegységeket.

Az üzemegység felállása ez volt:

Üzemegység-vezető

Adminisztrátor

Kerületvezető erdész (sok volt erdőgondnok-helyettes)

Csemetekert-kezelő

Rakodókezelő

Dr. Járasi Lőrinc említést tesz a rosszul megállapított normákról, de nem ismerteti, hogy egyes választékoknál is több bérkategória volt megállapítva. Irodagépek hiányában egy-egy párban dolgozó faki-termelő teljesítményének elszámolását a kerületvezetők nem tudták elvégezni. Ezért minden erdész mellett volt még egy brigádadminisztrátor, akiknek a feladatát a felvételezés mellett a bérjegyzék elkészítése is képezte.

1953-ban megkezdődött az üzemegységek összevonása és az erdészetek kialakítása.

1955. március 31-ével újabb átszervezés történt, összevonták a kis erdőgazdaságokat.

A sok átszervezés jelentős költséget emésztett fel és visszavetette az erdőgazdasági tevékenységet. Ezekben az években az erdőgazdálkodás nagy nehézségek árán tudta fenntartani rentabilitását, ha fenn tudta tartani.

Mielőtt a dolgozók teljes biztonsággal megismerhették volna környezetüket, az újabb átszervezés elszakította őket a teljes megismerés lehetőségétől.

Úgy vélem, hogy a sok átszervezés nem vált hasznára az erdőgazdálkodásnak és nem szolgálta az ország javát

Schalkház Lipót

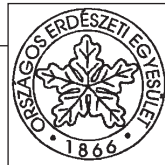
0 éve Michiganben

visszahúzódása után a fák szinte azonnal elkezdtek benépesíteni a területet, s a jég-határ mindössze 15 kilométerre lehetett, amikor a legidősebb fák már elérték a legnagyobb, mintegy 10 méteres magasságot. Ám ekkor egy hirtelen felmelegedés felgyorsította az olvadást, a területet elborította a víz és megfojtotta a fákat, amelyek közül a legöregebbek 145 évesek voltak. A leülepedett iszap a hajdani erdő talaján még a lehullott tűleveleket és tobozokat is épségben megőrizte. Ha a történet itt befejeződött volna, akkor a fák szép lassan elkorhadnak, és mára semmi sem marad belőlük. Ám ekkor az éghajlat váratlanul újra nagyot változott, feltehetőleg egy még nagyobb felmelegedés következtében, amely még több vizet zúdított a területre. Ez az áradat már a gleccser által kivájt homokot is magával sodorta,

amely aztán olyan gyengéden temette el az erdőt, hogy a fákon még a sarjadzó hajtások is épségben megmaradtak.

A kutatók a további vizsgálatokhoz keresztmetszeti mintákat vágtak le a fákból. Az évgűrűk azt mutatták, hogy a fák a maiakhoz hasonló ütemben, viszonylag lassan növekedtek. A kutatók arra számítottak, hogy a növekedés ütemében valami „törésre” fognak bukkanni, amely visszatükrözi a mikroklimában bekövetkezett hirtelen változást. Ám meglepetésükre ennek semmi jelét sem találták. „Úgy látszik, a fák nem érzékelték a gyors felmelegedést és nem változtattak növekedésük ütemén. Ez pedig intő jel kell legyen a mának is. Váratlanul, minden előzetes jelzés nélkül nyakunkba szakadhat a katasztrófa” – mondta Pregitzer.

(ABC News, Élet és Tudomány)

Főtitkári beszámoló 2000. április 20.–május 29.

Április 25. Ülést tartott a Parlament Mezőgazdasági Bizottsága Erdészeti Albizottsága, amelyen meghívottként az erdészeti ágazat vezetői jelentek meg. Egyesületünket a főtitkár képviselte. A napirendre tűzött témák: a költségvetési támogatások 2001. évi lehetséges területei, az erdészeti adózás rendjének áttekintése és a Mezőgazdasági Bizottságnak az EGERERDŐ Rt. területére szervezett kihelyezett ülésének programja.

Április 27. Barátossy Gábor elnök hivatalában fogadta a bajor erdészeti delegációt. A látogatás célja a Vértesi Erdő Rt. és az OEE által szorgalmazott, a két ország közötti szakmai kapcsolat továbbfejlesztése volt.

Április 25–28. Az OEE Erdészeti Erdei Iskola Szakosztálya a Szombathelyi Erdészeti Rt. szervezésében tartotta ötödik erdőpedagógiai szemináriumát, Roland Migende az OEE tiszteletbeli német tagja szakmai irányításával. A téma az AGENDA 2000 program elemzése, megismerése volt. A rendezvényt megtisztelte Káldy József elnök is (részletes beszámoló készül).

Május 3. A Dél-alföldi régió a DALERD Rt. Gyulai Erdészeténél tartotta régióértekezletét, amelyen részt vett Káldy József elnök, Ormos Balázs főtitkár és Pápai Gábor főszerkesztő is.

Május 3. Az érintett helyi csoportok titkárai a NYÍRERDŐ Rt. székházában tartották régióértekezletüket, amelyen a fenti értekezleten is részt vett egyesületi vezetők voltak jelen. Házigazdaként Jubász Lajos vezérigazgató-helyettes biztosított kifogástalan körülményeket a rendezvény lebonyolításához.

Május 4. Az északi régió titkárai az ÉSZAKERDŐ Rt. Sárospataki Erdészeti Igazgatóság hivatalos helyiségében tartották régióértekezletüket. A rendezvényt megtisztelték Jung László és Csérep János vezérigazgatók.

Május 5–7. Bányász-kohász-erdész találkozózt szerveztek Tapolcán az érintett egyesületek. A tartalmas programokon mintegy száz erdész vett részt, demonstrálva az ősi szakterületek együttgondolkodását (külön beszámoló készül).

Május 6. Valétálás a Nyugat-Magyarországi Egyetemen. Az ünnepélyes rendezvényen egyesületünket Káldy József elnök képviselte.

Május 10., 23., 25., 26. A Madarak és fák napja alkalmából és a Millennium tiszteletére az FVM Erdészeti Hivatala, a KÖM Természetvédelmi Hivatala, a Millenniumi Vadászati Bizottság és az Országos Erdészeti Egyesület a helyi erdőgazdasági Rt.-k közreműködésével márvány emléktáblákat avattak az összefogás és összetartozás demonstrálásának jegyében. A Pilisi Parkerdő Rt., a Mecseki Erdészeti Rt., a HM Budapesti Erdőgazdasági Rt. és a Szombathelyi Erdészeti Rt. területén elhelyezett emléktáblák avatását több száz kolléga tisztelte meg jelenlétével.

Május 11. A FATE, 50 éves fennállása tiszteletére tartotta közgyűlését, amelyen egyesületünket a főtitkár képviselte.

Május 16. A Parlament Mezőgazdasági Bizottsága tartotta kihelyezett ülését az EGERERDŐ Rt.-nél és a Vadas Jenő Erdészeti Szakközépiskolában. Az ülés témái a természetcszerű erdőgazdálkodás (természetvédelem, erdészet, vadászat) és a magánerdőgazdálkodás aktuális kérdései voltak. Megtiszteltetés az erdészársadalom számára, hogy egy parlamenti bizottság egy teljes ülést szánt az erdőre, az erdőgazdálkodásra (külön beszámoló készül).

Május 17. Az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottsága és a WWF Magyarország a Parlament felsőházi üléstermében „Mivel gazdagítja Magyarország az Európai Uniót?” címmel tartott rendezvényt. Az előadók, Stumpf István kancellária miniszter, Nemeskürty István kormánybiztos, Vízi E. Szilveszter MTA alelnök és Haraszthy László WWF Magyarország igazgatója azt hangsúlyozták, hogy Magyarország komoly értékekkel gazdagítja az Európai Uniót mind a tudomány, a kultúra, mind a természeti értékek vonatkozásában, ezért ennek tudatában és ismeretében kell elfogadtatni magunkat az európai szervezetben. Egyesületünket a meghívásra az elnök és a főtitkár képviselte.

Május 17–18. Az Erdőgazdaságok Pártoló Tagok Tanácsa kihelyezett ülése a NYÍRERDŐ Rt. szervezésében az erdőgazdaság területén került megtartásra. A házigazdák gazdag programmal várták az erdőgazdasági vezérigazgatókat. Megismerhették a Nyírbátori Fafeldolgozó Üzemet és munkáját, a Guth környéki erdőket, a vadgazdálkodási eredményeket és a szakmai kultúra területén az Erdőspusztai Tájházat. A nyírbátori református templomban a társaság tiszteletére orgonahangversenyt szerveztek a házigazdák. Az „értekezleten” sorra kerültek a legfontosabb egyesületi és szakmai kérdések. A megbeszélés során, az előttünk álló feladatok megoldása érdekében, – legnagyobb örömkünkre – az egyesületünk által is hirdetett együttgondolkodás, összefogás, közös tenni akarás jegyében szoltak a jelen lévő vezérigazgatók. Köszönjük Kovács Gábor vezérigazgató úrnak, házigazdáinknak a baráti együttléthez biztosított körülményeket és a búcsúebédhez felszolgált kiváló slambucot, amelyet vagy tizenöt éve nem ettem (főtitk.).

Május 19–20. A MEGOSZ Monor közelében rendezte meg az „Erdőgazda Napok”-at, melynek témája a magánerdő és a természetvédelem volt. A rendezvényt Dr. Skultéty Sándor, a Környezetvédelmi Minisztérium államtitkára nyitotta meg. Egyesületünket Káldy József elnök, dr. Sárvári János ügyv. titkár, Pápai Gábor főszerkesztő és Ormos Balázs főtitkár képviselte. Az Egyesület standján különböző kiadványokkal álltunk a magánerdőgazdálkodók rendelkezésére. Ez alkalomra jelentettük meg Illés Péter (AESZ Szombathely) szerkesztésében a „Magánerdőgazdálkodás jogszabályi háttere” c. OEE ismertető füzetet, amely egy sorozat első kötete.

Május 24. A Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának dékánját, Dr. habil Faragó Sándort hivatalában kereste fel egyesületünk főtitkára. Tájékozódott az új szervezetben lévő kar helyzetéről, törekvéseiről, segítséget ajánlott fel a megvalósítandó továbbképzési program beindításához.

1922-ben, Kiskőrösön, evangélikus pedagógus családban született. 1940-ben Kiskunhalason érettségizett, és ősszel a Műegyetem Soproni Karára erdőmérnök-hallgatóként iratkozott be. Diplomáját 1944 szeptemberében szerezte meg. Ezt követően katonai kiképzésre a gönyői utász-zászlóaljhoz hívták be. Alakulatát innen Németországba vitték, ahol 1945 májusában Dachauban amerikai hadifogságba kerültek. Angol nyelvtudásával tolmácsként tevékenykedett, és ezt soproni diáktársai (katona bajtársai) részére kedvezőbb elhelyezés céljából jól tudta hasznosítani.

1946 nyarán jött haza. Somogy megyében, Iharoson részt vett a földreform során kiosztott birtokok térképezésében. 1947-ben került a MÁLLERD Kaposvári Erdőgazgatósághoz, s annak karádi, majd nagyatádi erdőgondnokságát vezette. Nagyatádon az evangélikus egyház civil vezetőjeként is tevékenykedett. Az akkor már kommunista vezetés alá került erdőgazdaságnál politikai meghurcolásban lett része, állásából elbocsátották és nyolc hónapig volt munkanélküli, míg végre Borsod megyében, a szendrői erdészethél sikerült műszaki előadóként munkát szereznie. 1956 tavaszán, hogy minél közelebb kerülhessen szülőföldjéhez, a Kecskeméti Erdőgazgatóságnál vállalt munkát. Itt kutatás-fejlesztési munkakörben erdőtelepítéssel és gépesítéssel foglalkozott. Ősszel forradalmunk leverését elítélte, amiért újabb meghurcolásban lett része. A továbbiak során sose kaphatott vezetői munkakört, miközben kiemelkedő szakmai tevékenységére azért igényt tartottak. 1962-ben Sopronban egyetemi doktori címet szerzett, az erdőgazdasági feladatok számítógépes megoldása témakörben.

1965-ben Budapestre került, és itt az ERDÉRT-nél magasépítési előadó, 1968-tól pedig a MÉM Erdőgazdasági Szolgálatnál tervezőmérnök-ként dolgozott. Személyes közreműködése és tudományosan megalapozott munkája volt, hogy 1976-ban az Országos Természetvédelmi Hivatal, a Kiskunsági Nemzeti Parkhoz tartozó szülővárosában, Kiskőrösön lévő „Szűcsi erdő”-t tájvédelmi körzetté minősítette. 1982-ben lett nyugdíjas.

Aktív korában is sok szakcikket, majd szakmunkásképző tananyagot is írt, de nyugdíjasként is sokat dolgozott. Német és angol nyelvtudását szakmai területen hasznosította.

Kollektív szellemiségű jó diáktárs és kolléga volt.

Hamvait idén, február 5-én testvérei és rokonsága a negyedszázaddal ezelőtt elhunyt szeretett felesége sírjába, szülővárosában, Kiskőrösön helyezték el.

Hábel György

Életének 74. évében rövid szenvedés után elhunyt Téglássy Győző okleveles erdőmérnök, a Szombathelyi Erdőfelügyelet nyugalmazott erdőfelügyelője.

1926. augusztus 17-én Esztergomban született nyolcgyermekes család hatodik gyermekeként. A negyedik elemi elvégzése után kitűnő tanulmányi eredménye alapján tanítója továbbtanulásra gimnáziumba javasolta.

1941-ben édesapja nyugdíjba ment, ekkor a gimnázium negyedik osztályát végezte. A nagy család szűkös anyagi helyzete miatt kíváncsiabb lett volna, hogy valamilyen szakmát válasszon.

Szülei beleegyeztek továbbtanulásába, azzal a feltétellel, hogy a továbbtanulás anyagi feltételeinek jelentős részét – nyári szünetekben, tanítási időben mint instruktor – maga megteremti.

1944 májusában érettségizett „jó” eredménnyel. Érettségi után beiratkozott a soproni József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Erdőmérnöki Karára.

1944. október 25-én a nyilas kormány elrendelte az oktatás azonnali megszüntetését. Ezután hazament Budapestre. Mint levétkötelesnek, munkaszolgálatra kellett volna bevonulnia. Azért, hogy elkerülje a Németországba való kihurcolást, bujkálni kezdett különböző helyeken rokonainál.

Nagyanizsai tartózkodásakor a város kiürítése során a többi levéteszolgálatossal együtt őt is összeszedték és kivitték Ausztriába. A Villach melletti táborban angol fogságba került. Súlyosan megbetegedett és 1945 decemberéig a klágenfurti kórházban kezelték. Csak 1946 májusa végén tudott hazajönni, és szeptemberben újra beiratkozott az egyetemre.

Othronról nem tudták segíteni, így kellett anyagi háttér nélkül 2 év után megkellene szakítani a tanulmányait. Az Erdészeti Kutatóintézetben kapott állást. Egy év itt töltött idő után lehallgatta a III. és IV. évfolyam anyagát. Ezt követően a Tanulmányi Erdőgazdaság Hegyvidéki Erdészeti-nél dolgozott mint fizikai munkás.

1953-tól az Állami Erdőrendezés Intézet 3. sz. Kirendeltségén tudott elhelyezkedni, ahol 1955-től – a diploma megszerzése után – mint önálló irányítómérnök dolgozott 1957-ig.

Az elégtelen anyagi körülmények és a háború Téglássy Győző életébe is meghatározóan beleszóltak. Mindezek miatt ko-

moly erőfeszítések árán és kitartó munkával tudta csak célját elérni.

1957-től 1962-ig a Sárvári Állami Erdőgazdaság Csepregi Erdészeti-nél volt a vezetője. Ennek megszűnésével 1968-ig a Szombathelyi Állami Erdőgazdaságnál mint erdőgazdasági felügyelő dolgozott.

1968-ban az erdőrendezőiségek megalakulásával a Szombathelyi Állami Erdőrendezőiség állományába mint erdőrendezői felügyelő kapta meg a kinevezést. Ennek jogutódjától, a Szombathelyi Erdőfelügyeletségtől 1986-ban ment nyugdíjba. Búcsúztatásakor Szent Páltól vett idézettel jóleső megnyugvással értékelte a mögötte álló aktív életpályát: „A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitemet megtartottam.”

Egy jól képzett, a szakma szinte minden területéről hosszú gyakorlattal rendelkező, széles látókörű szakember volt, aki mind szakmailag mind az általános műveltség területén állandóan gyarapította ismereteit.

A megszerzett ismereteket munkaterületén kiválóan alkalmazta, ami határozottságban és hozzáértésben nyilvánult meg.

Ismereteit szívesen megosztotta másokkal, kollégáival. Különösen szívesen foglalkozott a fiatal szakemberekkel. A legbonyolultabb ismereteket is szemléletesen és egyszerűen tudta átadni. Ezt a képességet hasznosította a szakmunkásképző iskolában is mint szaktárgyi oktató, ahol hallgatói nagyon szerették és tisztelték.

Szoros szakmai tevékenységén túlmenően úgy lakhelyén, mint hivatalával összefüggésben komoly társadalmi tevékenységet fejtett ki.

Volt a megalakuló Törpevízmű Társulat elnöke, bíróságon népi ülnök, két esetben járási tanács tagja (ezen belül építési-közlekedési állandó bizottság titkára), TIT előadója, Erdőrendezőiség Szakszervezeti Bizottságának titkára, Erdőrendezőiségek Szakszervezeti Tanácsának tagja, OEE helyi csoportjának társelnöke.

Eredményes munkájának elismeréseként többször részesült kitüntetésben, jutalomban.

Nyugdíjazása után Csepregen élt feleségével, ahol örömmel vette gyermekei és unokái látogatását. Ekkor is foglalkozott az ifjúság ismereteinek bővítésével, búvárklubot és fotósakkört szervezett és vezetett. Szakmai tanácsaival örömmel segítette az őt felkereső fiatalabb kollégákat, szakembereket. Aktívan részt vett egy erdőbirtokosság szakmai irányításában.

Halála szűkebb családján túl is nagy vesztesége a magyar erdészettársadalomnak. Elvesztésével egy jól felkészült, gazdag tapasztalatokkal rendelkező széles látókörű szakembert gyászolunk.

2000. január 27-én családja, rokonai, barátai, volt munkatársai, tisztelői kísérték utolsó útjára a soproni Szent Mihály temetőben.

Emlékét szeretettel és kegyelettel megőrizzük.

Stift László

PAPP ISTVÁN erdőmérnök (1923–1999)

A Mecsek északi lejtőin fekvő Magyaregregyen született 1923-ban Papp István, aki az erdészeti gépesítésnek áldozta egész életét.

Az esztergomi szakiskola után a pécsváradi erdőgondnokság, a Baranya megyei ES, Komló, Sárospatak, Miskolc, Baja, Pécs a fontosabb állomásai a sikerében gazdag életűnek. 1955-ben került a Zemplén-hegységi Állami Erdőgazdasághoz gépesítési előadónak, majd csoportvezetőnek. 1968-ban kapta meg erdőmérnöki oklevelét, és a Borsodi, a Gemenci, a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságoknál műszaki osztályvezetőként dolgozott nyugdíjba vonulásáig.

Három évtizedes szakmai tevékenységén végigvonult az erdészet gépesítésének, a géptípusok gyors változásának teljes története. Zempléni tevékenységét eleve meghatározta, hogy a gépesített erdőgazdaságnak kijelölt vállalatnál, a gép-állomás létrehozásával megszervezze az elhasznált motorfűrészek, traktorok munkáját, majd az Erdőgazdasági Szállító Vállalat Pálházi Kirendeltségének átvétele után a frontokat járt tehergépkocsik üzemeltetését.

Megszállottja volt a kötélpályáknak, állandóan újításokon, fejlesztésen törte a fejét. A feltáratlan hegyoldalakon, a háborús termelések után visszamaradt „sapkák” faanyagának leközelítése volt a feladat. Rövid kísérletezés után az átalakított és korszerűsített KT-12 traktor felhasználásával, Káldy József főmérnökkel kialakították a kábelدارus közelítés zempléni módszerét.

Országosan ismert és használt újítása volt a ZELOP (Zemplén-hegységi LOPótló), az univerzális traktorokhoz (Unimog) készített egytengelyes pótkocsi.

A kötélpálya, az UNIMOG–ZELOP gépcsoport, az elsőként kapott Stihl-Contra fűrészek vonzották a hazai és külföldi szakembereket. Részletes beszámolókat közölt a szakajtó, és sokáig emlékezetes maradt az 1962 őszi fűzési gépbe mutató. Az egy gépre eső teljesítmények fokozatos emelése, a gépi fagyártmány-termelés, a tuskózás és mélyszántás, az útépítés gépesítése mind magukon viselték Pista bácsi – ahogyan a legidősebbek is emlegették – szakértelmét, gondoskodását.

A rostallói tanfolyamokon, a pálházi műhelyben vagy bárhol az erdőn pillanatok alatt lázba tudta hozni a gépekkel dol-

gozó munkatársait, akik tisztelték, becsülték szaktudását, hasznát vették tapasztalatainak. Mindenkiel törődött, aki a gépekkel dolgozott. Tudta, mi van a gyerekkel az iskolában, hányan lesznek a lakodalomban, mikorra kell a „C” típusú menetlevél a kőszállításhoz.

A kitartó munkájával és a munkatársak segítségével elért sikerélmények mellett számos kiváló dolgozó, több kiváló munkáért kitüntetés, külföldi jutalomudulések, a Munka Érdemrend bronz fokozat kísérte Papp István életútját, akit 1999. szeptember 13-án Pécsen, a központi temetőben a családtagok, barátok, a Mecseki Erdészeti Rt. dolgozói kísérték utolsó útjára.

Kedves Pista! Közvetlen munkatársaként együtt küzdöttük végig a zempléni éveket. Jól megértettük egymást, sok fénykép és írásos anyag készült ezekről az évekről. Megőriztem őket, és az Észak-erdő Rt. könyvtárában késői utódok is láthatják e korabeli dokumentumokat.

„Bacsi Pista”! Nyugodjál békében!

Dr. Járasi Lőrinc

DR. ANDA ISTVÁN 1943–2000

„...mint fán se nő egyforma-két levél...”

Példamutató emberi tartással viselt betegség után 2000. április 22-én eltávozott közülünk dr. Anda István.

Életútja 1943-ban, erdész családban indult, ahonnan már a szakmai vonzalom vitte a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem erdőmérnöki karára. 1967-ben szerzett kitüntetéses diplomát.

A Keszthelyi Erdőgazdaságnál erdőművelőként kezdte meg szakmai pályafutását. Később a vállalat központjában a fafeldolgozási, fahasználati és szervezési osztályon dolgozott 1976-ig. Ezt követően a Pilisi Parkerdőgazdaság gazdasági igazgatójaként a vállalat közgazdasági, informatikai, pénzügyi és számviteli tevékenységét irányította.

Azok közé tartozott, akik tudják, hogy a rájuk bízott talentummal gazdálkodniuk kell, és ez őt egész életében szakmai ismeretei bővítésére sarkallta. 1971-ben a Közgazdaságtudományi Egyetemen ipari mérnök közgazdász képesítést szerzett, 1976-ban az Erdészeti és Faipari Egyetemen „Fűrézipari Termelés optimalizálás” címmel védte meg doktori disszertációját. Az 1990-es évek elején adótanácsadói és ingatlanértékesítői szakértő lett.

1973-ban sikeresen pályázott az ERDÉRT Rt. vezérigazgatói tisztjére. Ek-

kor ismerhettük meg gazdag személyiségét. Rövid idő alatt talpra állította súlyos gondokkal küszködő nagy múltú cégnket. Az ő irányításával, céltudatos munkájával végbement a cég reorganizációja és növekedési pályára került az ERDÉRT Rt. Személyes tulajdonságait okosan tudta a fontos és tiszta célok szolgálatába állítani. Nyitott, közvetlen egyénisége, vezetői fellépése elfedte a szemlélő elől a megoldásokat tépelődve, felelősséggel átgondoló embert. Nagy munkabírása, igényessége, szakmai elkötelezettsége igazi vezetővé tette. Amikor a cél következetes megvalósítása érdekében népszerűtlen intézkedéseket kellett vállalnia, akkor is körültekintéssel, megértéssel cselekedett.

Szerteágazó szakmai munkájának sikerékként tarthatta számon, hogy az ERDÉRT Rt. privatizációja során a cég dolgozói váltak tulajdonossá.

Szakmai életútjának elválaszthatatlan része az Országos Erdészeti Egyesületben végzett munkája. 1965-ben lépett – erdész édesapját követve – az Egyesület tagjai közé. Folyamatosan törekedett a hasznos egyesületi élet és munka megvalósítására. A választott tisztségeket nagy felelősséggel és állandó jobbító szándékkal látta el. 1973–76-ig volt a Keszthelyi Helyi Csoport titkára, ezt követően 10 évig vett részt a Gazdaságtani Szakosztály feladatainak megoldásában és 10 évig fogta össze, mint választott elnök az Ellenőrző Bizottság munkáját. Ebben a tisztségben rendkívül következetesen és határozottan képviselte az ésszerű és takarékos pénzgazdálkodást. Sikeresen dolgozott egy olyan egyesület kialakításán, ahol az erdészettel foglalkozó szakemberek és az erdőtulajdonosok együtt alakíthatják jövőjüket. A múlt évben méltán honorálta „Bedő Albert” emlékéremmel az Egyesület tagsága több évtizedes egyesületi és szakmai munkáját.

Az egész szakmát átfogó gondolkodása tette őt meghatározó személyiséggé a Fagazdaságok Országos Szakmai Szövetségében végzett alelnöki munkája során is. Elhivatottan dolgozott annak érdekében, hogy sikeresen kapcsolódhassunk az európai fagazdasághoz.

Szívesen adta át tapasztalatait, többek között, mint meghívott előadó a Soproni Egyetem hallgatóinak.

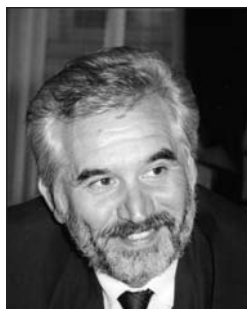
Azon kevesek közé tartozott, akiknek sikerült harmóniát teremteni a család, a választott hivatás és a közjóért való önkéntes munkálkodás között.

Életét felelősségérzet jellemezte a rábízottakért, legyen az a család, az erdő vagy egy cég.

A betegség orvul támadott, és ő, bár tisztában volt állapotával, bátran szembenézett a megváltoztathatatlannal.

Emléke velünk marad. Hiányozni fog. Nyugodjon békében.

Az ERDÉRT Rt. munkatársai

Szakmai találkozó és ünnepi közgyűlés

2000. június 23–24., Székesfehérvár

Program

1. nap, 2000. június 23., péntek

10,00 – 12,00	Érkezés, regisztráció a szálláshelyeken
11,30 – 13,45	Ebéd az Eü. iskola étkezdéjében
14,00	Autóbuszok indulnak négy vidéki helyszínen, székesfehérvári városnézés (lásd a részletes programot)
– 18,30	Visszaérkezés
19,30 – 24,00	Baráti találkozó, vacsorával

2. nap, 2000. június 24., szombat

09,00 – 09,20	Polgármesteri köszöntés a Főtéren
	Ünnepi közgyűlés a Vörösmarty Színházban
10,00 – 10,50	Himnusz, elnöki megnyitó, köszöntők, zászlóavatás, előadás
10,50 – 11,20	Műsorok
11,20 – 11,40	Szünet, sajtótájékoztató
11,40 – 12,30	Kitüntetések átadása, zárszó
12,30 –	Állófogadás, elutazás

I. Az erdő védelmi és közjóléti funkcióinak érvényesülése a Velencei-tó térségében.

A program célja: a Velencei-tó környék, mint kiemelt üdülövezet bemutatása, ahol a természetvédelem, üdülés, pihenés, az erdők egyéb védelmi és közjóléti rendeltetése egymás mellett, egymást kiegészítve és erősítve működik.

Látnivalók: a résztvevők az agárdi hajóállomáson hajóra szállnak. A Szünyog szigetre való átkelés közben a tó történetéről hallanak. A pákozdi csata színhelyén az emlékműzeum megtekintése, a térségben végzett erdőtelepítések ismertetése és a Velencei-tó természeti értékeiről szóló tájékoztatás következik. A csoport gyalogosan éri el a Pákozdi-Sukorói Arborétumot, ahol a tó környék geológiai, botanikai és zoológiai kiállítását tekinthetik meg a tájmúzeumban, benne a páratlan talajszelvény gyűjteménnyel.

II. Természetszerű erdőgazdálkodás a Kelet-Bakonyban.

A program célja: a Kelet-Bakony hegység vidéki bükkösein folyó természet-szerű gazdálkodást bemutatni. Láthatjuk, hogy az elsődlegesen fatermesztési rendeltetésű erdők milyen magas szinten tesznek eleget egyéb funkcióknak is.

Látnivalók: a Mecséri Erdészet Kisgyóni kerületébe, az erdei séta so-

rán, több erdőrészlet érintésével a bükkösök fejlődésének valamennyi szakaszát láthatjuk. Az út végén a Tűzköves árok geológiai feltárását tekintik meg a résztvevők, majd a Hosszú-kígyósi Erdői Szentély avatásán vesznek részt.

III. Apróvadgazdálkodás és természetvédelem a Sárréten.

A program célja: a Sárréti különleges rendeltetésű vadászterület bemutatásán keresztül annak bizonyítása, hogy az apróvadgazdálkodás eredményes folytatásához a természetes élőhelyek – elsősorban a vizes élőhelyek – fenntartása és fejlesztése, a mesterséges vadsűrűk, vadföldek tájbaillo kialakítása, a területek nyugalma és a szigorú felügyelet szükségesek, amelyek megegyeznek a természetvédelem érdekeivel.

A Soponya-bárándi Európa hírvad vadászterületek, a vízvad vadászata mellett, gyarapodnak természeti értékekben (védett állatok, növények).

Látnivalók: a résztvevők először a belsőbárándi nagyterítékű fácánvadászatok színhelyére érkeznek. Bemutatóra kerül a fácánnevelés technológiája, vadászterdők kialakítása, nyiladérendszerek, cserjés vadföld kialakítás, élőfejlesztés, vadászatok lebonyolítása. Soponyán rövid betekintést kap a csoport Európa egyik legnagyobb vadfeldolgozó üzemébe. A program ezután a „vadvízországban” folytatódik.

IV. Intenzív nagyvadgazdálkodás az Észak-Mezőföldön.

A program célja: a VADEX Mezőföldi Rt. nagyvadgazdálkodásának bemutatása. Vadaskertek létesítésével

- kiváló genetikai tulajdonságú vadállomány hozható létre,
- a vadászatokra fizetőképes, stabil vendégkör alakítható ki,
- a tevékenység számítható és nyereséggel folytatható,
- a vadkár (mg) minimálisra csökkenthető,
- a jobb adottságú erdők mentesíthetők a túltartás káros következményeitől.

Látnivalók: a program a martonvásári gímszarvas farmon kezdődik. Az egyórás program után Válba megyünk. Itt megismerkedhetünk a VADEX Mezőföldi Rt. stratégiaileg legfontosabb ágazatával, a zárttéri nagyvadgazdálkodással. A több mint 30 éves tapasztalat a kitartó, türelmes, magas színvonalú szakmai munka kiváló genetikai tulajdonságú gím, dám, vaddisznó, muflon törzsállomány létrejöttét eredményezte. A vadászháznál vadvédelmi kerítésépítési bemutatót, trófea kiállítást láthatunk.

V. A királyok városa – Székesfehérvár.

A program célja: hogy bepillantást nyújtson Közép-Európa egyik legősibb városának mai életébe.

Látnivalók: a program a Gyümölcs utcai Kollégium előtt indul kisebb csoportokban. Az útvonal Székesfehérvár belvárosának legnevezetesebb műemlékeit érinti. Ezek közül a millennium évében legkiemelkedőbb a történelmi emlékhely, ahol az első keresztény székesegyház romjai találhatók. Itt koronázták ötszáz éven keresztül a magyar királyokat, őrizték az ország levéltárát és kincseit, fényes királyi esküvők helyszíne volt és ez a föld adott végzős nyughelyet királyaink többségének is. A 145 éves török uralom után a város a pusztulás képét mutatta. Régi rangját 1703-ban szerezte vissza. Ezt követően alig 100 év alatt a barokk, majd klasszicista épületek egész sora valósult meg és alakult ki a mai belvárosi utcakép. A körséta a kéttornyú barokk bazilikához érkezik, ahol orgonahangverseny várja a látogatókat. A városnézés a VADEX székháznál fejeződik be, ahol az emeleti tanácsteremben Murai Róbert festményeit tekinthetjük meg.

Készül az erdész társasjáték!

Régóta érelődött bennem a gondolat, hogy olyan módszert kellene találni, ami a laikusok számára is érdekes és izgalmas úton mutatja be szakmánk szépségeit és problémáit. A gyerekek és felnőttek között is sokan (ismerőseim között szerencsére egyre többen) szeretnek néha leülni a családdal vagy barátokkal társasjátékozni, ezért tűnt jó ötletnek a hajdani „Gazdálkodj okosan!” mintájára egy egyfajta „Erdészkedj okosan!”-t is létrehozni. Mindehhez nagy lökést adott Pápai Gábornak az Erdészeti Lapok tavaly augusztusi különszámában megjelent „Az erdészet és a társadalom” című cikke és az OEE 1998–2002. évi programja.

Ez a játék a 12 év feletti korosztályhoz szól. Főleg laikusoknak készült, de eddigi tapasztalataim szerint szakmabeliek is szívesen játszanak vele. Tartozékai: központi játéktábla, nyolc különböző – az ország jellegzetes területeit bemutató – erdészkerületet ábrázoló területkártya, erdő- és vadkuponok, szerencse-, kérdés- és képkártyák, valamint a játékosfigurák és egy dobókocka. Az erdészkerületeket 16 erdőrészletre osztottam fel, amelyekre a dom-

borzatnak és vízrajznak legjobban megfelelő erdőt kell telepíteni. Mindenki kap egy ilyen kerületet, és az nyer, aki legelőször erdősíti be az egészet, tehát a megfelelő részleteket letakarja a megfelelő fafajú kuponnal (a játék szlogenje: „Erdősítsük be az országot!”). A vadkuponok a kerületben élő vadállományt modellezzik.

A játékszabályokat úgy állapítottam meg, hogy hasonlóan kelljen „taktikázni”, mint az igazi erdőgazdának, a faültetéshez szükséges erőforrásokat ügyes erdő- és vadgazdálkodással kell előteremteni. A játéktáblán olyan 36 mezőből álló körpályát hoztam létre, ami szép színes fotókkal az erdő éves ciklusát mutatja be. Ezen kell körbe-körbe (azaz évről évre) haladni a játékosfigurákkal, és a különböző mezőkre lépve lehet végrehajtani az évszak aktuális munkálatait (pl. faültetés, fakitermelés, vadászatok). Vannak különleges mezők is, amikre lépve a játékosnak szerencse-, kérdés- vagy képkártyát kell húznia. A szerencsekártyák a szakmai felügyeletet (pl. üzemterv, természetvédelem, vadlétszám) és váratlan szerencsés és szerencsétlen eseményeket (pl. jó magtermés,

erdőtűz) modelleznék. A kérdéskártyák összeállításánál (helyes válasz esetén újra dobhat) azokra a témákra fektettem nagy hangsúlyt, amelyeket fontosnak tartunk a közvéleménnyel megismertetni (pl. a hazai erdőgazdálkodás tevékenysége, többfunkciós erdőgazdálkodás). A képkártyákon bemutatott állat- és növényfajok (ha felismeri, újra dobhat) pedig szívesebbé és érdekesebbé teszik az egészet, a laikust pedig a természet és az erdő szeretetére vagy legalábbis az érdeklődés felkeltése irányába mozdítják el.

Ahhoz, hogy az emberek szívesen játszanak ezzel a játékkal, és az erdészek üzenete is eljusson hozzájuk, nagyon fontosnak tartom az igényes kivitelezést. Szeretnénk, ha az első példányok az erdészetek és az erdei iskolák részére már a nyári szüenidő alatt hozzáférhetők lennének. Ha pedig minden jól megy, és a közönségnek is tetszik, akkor szeretnénk még karácsony előtt a játékboltokba is eljuttatni. Jó lenne, ha ez a játék és rajta keresztül az erdők és az erdészek üzenete minél több családban eljutna.

Gerely Gábor

Az IPOLY ERDŐ Rt.
Gépjavitó és
Szolgáltató Üzeme
vállalja:

**Autódaruk tehergépkocsira
történő felszerelését, tervezés-
sel, műszaki vizsgáztatással.**

Üzemünk
további szolgáltatásai:
**Gépjárművek műszaki vizsgá-
tatása, környezetvédelmi
felülvizsgálata.**

**VALMET kihordószerelvények
és CRANAB típusú daruk
szakszervize.**

Címünk:
2660 Balassagyarmat,
Mártírok útja 72.
Tel./fax: 35/301-255

Erdésznôk IV. Országos Találkozója

Nagykanizsa, 2000. július 20–21.

A Zalai Erdészeti és Faipari Részvénytársaság és az Országos Erdészeti Egyesület tisztelettel meghívja az erdész kolléganôket egy kellemes találkozóra Nagykanizsára.

Program:

Elsô nap:

városnézés, előadások, esti élményfürdô Zalakaroson.

Második nap:

csemete- és díszfatermesztés a Zalaerdô Rt.-nél.

Időtartam: 2000. július 20-án 12 órától 21-én 13 óráig.

Részvételi díj: 6000 Ft/fô

Jelentkezési határidô: 2000. június 26.

Jelentkezési cím:

Zalai Erdészeti és Faipari Részvénytársaság
8800 Nagykanizsa, Múzeum tér 6. Fax: 93/500 251

Személyre szóló meghívót nem küldünk.

Részletes információkat és a számlát a jelentkezések visszaigazolásokor küldjük el.